

HELINGIN KÄRÄJÄOIKEUS

Osasto 3.
Porkkalankatu 13
00180 Helsinki

TUOMIO
riita-asia

29.10.2010

43416

08/32288

Annettu kansliassa kello 13

Käräjäoikeuden kokoonpano:

Käräjätuomarit Riitta Kiiski, Kari Lappi ja Henriikki Mikkola

Kantaja

Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y.
c/o Aatsto Borenius & Kempainen Oy/
AA Ilkka Vuorenpää, AA Seppo Kempainen ja VT Markus Von Schrowe
Yrjönkatu 13 A
00120 HELSINKI
kristiina.harenko@borenius.com
seppo.kempainen@borenius.com
Puh. 09 615 333
Faksi 09 6153 3499

Vastaajat

Arctecho OÜ, Viro
Verkkokauppa.com Oy, Helsinki
c/o Aatsto Merilampi Oy - Merilampi Attorneys Ltd.
AA Mika Pakarinen ja OTK, DI Pertti Lenkkeri
Aleksanterinkatu 44 A
00100 HELSINKI
mika.pakarinen@merilampi.com
pertti.lenkkeri@merilampi.com
Puh. 09-228 831
Faksi 09-2288 3300

Asia

Tekijänoikeutta koskeva riita

Vireille

31.10.2008

TAUSTA

Opetusministeriö on viimeksi 20.12.2006 päivätyllä päätöksellä hyväksynyt Teoston järjestöksi, jolle tekijänoikeuslain 26 a §:ssä tarkoitettu hyvitysmaksu suoritetaan. Päätös on voimassa 1.1.2007 lukien 31.12.2011 saakka. Teosto huolehtii tekijänoikeuslain 26 b §:n nojalla kaikista maksun suorittamiseen liittyvistä neuvotteluista, sopimuksista ja muista laissa säädettyistä toimenpiteistä sekä tarvittavista toimenpiteistä siviili- ja rikosasioissa. Teosto on hoitanut näitä tehtäviä jo vuodesta 1984 lähtien.

Arctecho OÜ on Virossa rekisteröity osakeyhtiö. Sen osakekannasta 51 % on 30.6.2009 saakka omistanut Samuli Seppälä, 29 % Verkkokauppa.com Oy ja 20 % kaksi yhtiöiden ulkopuolista tahoa, jotka 30.6.2009 saakka olivat Verkkokauppa.com Oy:n hallituksen jäseniä. Verkkokauppa.com Oy on 30.6. 2009 lukien omistanut koko Arctecho Oü:n osakekannan. Samuli

Seppälä yksin omistaa Verkkokauppa.com Oy:n koko osakekannan. Seppälä toimii Verkkokauppa.Com Oy:n hallituksen puheenjohtajana ja toimitusjohtajana sekä Arctecho OÜ:n hallituksen jäsenenä.

Välitoimet käräjäoikeudessa

Käräjäoikeus on 26.6.2009 antamallaan välituomiolla ratkaissut kysymyksen siitä, voidaanako kanne virolaisen Arctecho OÜ:n osalta käsitellä Helsingin käräjäoikeudessa. Päätöksen mukaan kanne virolaisen Arctecho OÜ:n osalta otetaan tutkittavaksi Helsingin käräjäoikeudessa sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevana asiana.

Käräjäoikeus on 26.2.2010 antamallaan päätöksellä määrännyt KHT-tilintarkastaja Petri Tahvanaisen oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 44 §:n nojalla asiantuntijaksi antamaan lausunnon eräistä esittämiskaatumuksen kohteena olevista seikoista kummankin vastaajayhtiön osalta. Tahvanainen on 4.5.2010 antanut lausuntonsa.

SELOSTUS ASIASTA

KANNE

Kantaja Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. (jäljempänä Teosto) on 31.10.2008 vireille tulleella kanteella vaatinut, että käräjäoikeus:

1) vahvistaa, että Arctecho OÜ on velvollinen suorittamaan Teostolle tekijänoikeuslain 2 a luvun mukaista hyvitysmaksua maahantuomistaan ja myymistään laitteista, joita merkittävässä määrin käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön;

2) velvoittaa Arctecho OÜ:n suorittamaan Teostolle korvauksena saamatta jääneistä tekijänoikeuslain 2 a luvun mukaisten laitteiden hyvitysmaksuista vuosien 2006 - 2008 aikana ennen tämän kanteen vireille tuloa maahantuoduista laitteista Opetusministeriön asetuksen mukaan määräytyvän määrän, joka täsmentyy, kun editiovaatimuksella vaadittavat tiedot maahantuoduista laitteista saadaan, laillisine viivästyskorkoineen kunkin maahantuodun erän toimituspäivästä sekä tämän kanteen vireille tulon jälkeen maahantuotavista laitteista Opetusministeriön asetuksen ja vuodesta 2009 lukien Valtioneuvoston asetuksen mukaisen määrän laillisine viivästyskorkoineen kunkin maahantuodun erän toimituspäivästä.

3) vahvistaa, että Verkkokauppa.com Oy on yhteisvastuullisesti Arctecho OÜ:n kanssa velvollinen suorittamaan Teostolle tekijänoikeuslain 2 a luvun mukaista hyvitysmaksua kohdan 1 mukaisesti sekä velvoittaa Verkkokauppa.com Oy:n yhteisvastuullisesti Arctecho OÜ:n kanssa suorittamaan Teostolle korvausta kohdan 2 mukaisesti; sekä

4) velvoittaa Arctecho OÜ:n ja Verkkokauppa.com Oy:n yhteisvastuullisesti korvaamaan Teoston oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut 221.919,76 eurolla laillisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua päätöksen antamisesta lukien.

KANTAJAN VAATIMUSTEN PERUSTEET

Hyvitysmaksuvelvollisuus

Tekijänoikeuslain 26 a §:n mukaan, jos yleisön keskuuteen levitettäväksi valmistetaan tai tuodaan maahan ääni- tai kuvanauha taikka muu laite, johon teos voidaan tallentaa ja jota merkittävässä määrin käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön, valmistajan tai maahantuojan on suoritettava laitteen esitysajan tai tallennuskapasiteetin perusteella vahvistettava maksu käytettäväksi suorana hyvityksenä teosten tekijöille sekä välillisenä hyvityksenä tekijöille heidän yhteisiin tarkoituksiinsa. Hyvitys maksetaan tekijöille lukuisia tietyn alan Suomessa käytettyjen teosten tekijöitä edustavan järjestön välityksellä opetusministeriön vuosittain hyväksymän maksuvarojen käyttösuunnitelman mukaisesti.

Edelleen sen, joka tarjoaa jälleenmyytäväksi 1 momentissa tarkoitetun valmistajan tai maahantuojan myymän laitteen, on 26 b §:ssä tarkoitetun järjestön kehotuksesta osoitettava, että laitteesta on suoritettu maksu järjestölle. Jos maksua ei ole suoritettu, jälleenmyyjän on suoritettava maksu."

Kantaja on kertonut, että Arctecho OÜ ("Arctecho") maahantoi Suomeen ja myi suomalaisille kuluttajille hyvitysmaksullisia laitteita. Arctecho harjoittaa etämyyntiä suomalaisille kuluttajille ja on hyvitysmaksuvelvollinen laitteiden maahantuojana tekijänoikeuslain 26 a §:n 1 momentin nojalla. Lisäksi Arctecho on joka tapauksessa hyvitysmaksuvelvollinen laitteiden myyjänä tekijänoikeuslain 26 a §:n 2 momentin nojalla hyvitysmaksuvelvollinen, jos laitteen valmistaja tai maahantuoja ei Teoston kehotuksesta ole osoittanut, että laitteesta on suoritettu maksu Teostolle.

Verkkokauppa.com -sivustolla tarjotaan Tallinnan suoratoimituksina yhteensä 278 tuotetta. Se tarjoaa kaikkia Virossa Suomeen tuotavia ja Suomessa hyvitysmaksun piiriin kuuluvia laitteita ostettavaksi ilman hyvitysmaksua. Tuoteluettelossa suoramyntituotteiden hyvitysmaksuttomuus tuodaan selkeästi esiin.

Arctechon Tallinnan suoratoimituksiin sovelletaan samoja suomenkielisiä sopimus- ja kuljetusehtoja kuin Verkkokauppa.com Oy:n verkkomyymälästä muutoin tilattaviin tuotteisiin. Arctecholla ei ole omia, erillisiä sopimusehtoja. Ainoa tosiasiallinen ero Arctechon suoratoimitusten ja muiden Verkkokauppa.comin toimitusten välillä on hinta. Verkkokaupasta ostettuna esimerkiksi 10 kappaletta Verbatim DVD+R 16X media 4.7 GB -tuotetta maksaa postista noudettuna 19,60 euroa, josta tuotteen hinta on 11,90 euroa ja kuljetus- kustannukset 7,70 euroa. Arctechon suoratoimituksena näiden tuotteiden kokonaishinta on 11,60 euroa, josta tuotteen hinta on 3,90 euroa ja kuljetuskustannukset 7,70 euroa. Hintaero johtuu siitä, että Arctechon Tallinnan suoratoimituksena toimitettaviin tuotteisiin ei sisälly hyvitysmaksua, koska sitä ei ole suoritettu Virossa eikä muuallakaan. Tilattavat tuotteet ovat täysin identtiset.

Verkkokauppa.Com Oy:n ja Artecho OÜ:n hyvitysmaksun piiriin kuuluvien tuotteiden myynti tapahtuu verkkokaupassa internet-sivustolla osoitteessa verkkokauppa.com. Verkkotunnus on rekisteröity Verkkokauppa.com Oy:lle. Artecho OÜ on rekisteröinyt itselleen Virossa verkkotunnuksen "verkkokauppa.ee". Tästä huolimatta vuoden 2006 ja 2007 tilinpäätöksissään Artecho OÜ ilmoittaa verkkosivuikseen ainoastaan sivuston "verkkokauppa.com".

Todellisuudessa molempien vastaajien, myös Artechon, myyntitoiminta tapahtuu internetsivustolla "www.verkkokauppa.com". Artecho OÜ:n "www.verkkokauppa.ee" -sivustolla ei ole mitään itsenäistä sisältöä. Kun osoitepalkkiin kirjoittaa osoitteeksi "www.verkkokauppa.ee", sivusto ohjautuu automaattisesti sivustolle "www.verkkokauppa.com", jolla ilmoitetaan, että kysymyksessä on verkkokauppa.ee. Tosiasiallisesti tiedot ovat "verkkokauppa.com" -sivustolla.

Artecho myyjänä

Kantajan mukaan Artechon väitteet, että kuluttaja ostaisi tuotteet Virossa ja huolehtisi itsenäisesti maahantuonnista ja siihen liittyvistä kuljetussopimuksista, ovat virheellisiä. Väitteet ovat myös ristiriidassa Verkkokauppa.comin sopimusehtojen kanssa, joita sovelletaan etämyyntiin kuluttajille.

Verkkokauppa.comin ehtojen mukaan se on Verkkokauppa.com Oy:n ylläpitämä markkinapaikka, jossa tuotteiden myyjänä on joko Verkkokauppa.com Oy, Helsinki tai Artecho OÜ, Tallinna.

Artechon myynnin vaiheet

Samat sopimusehdot koskevat sekä Verkkokauppa.comia että Artechoa myyjinä. Artecholla ei ole omia, erillisiä sopimusehtoja. Sopimusehtojen tiivistelmän mukaan toimitustapoina ovat nouto ja kaikki Postin toimitustavat, tuotteilla on 14 päivän palautusoikeus, mikäli tuote on käyttämätön ja myyntikelpoinen (kohta 8) ja kaikki takuukorjaukset ja palautukset tulee tehdä asiakaspalautuksena tai myymälään toimitettuna (kohta 9).

Yksityiskohtaisten sopimusehtojen 3.1 kohdassa mainitaan mm. että Verkkokauppa.com toimittaa tuotteitaan asiakkailleen keskimäärin 3 – 7 työpäivän käsittelyajalla. Tämiän päälle tulee tuotteen normaali kuljetusaika, esim. Posti kuljettaa paketit yleensä 1 – 2 päivässä perille.

Yksityiskohtaisten sopimusehtojen kohdan 3.2 mukaan kuluttajalla on oikeus peruuttaa tilaus missä tahansa vaiheessa, myös siinä vaiheessa kun tilaus on jo käsitelty. Mikäli kuluttaja ei halua noutaa tai lunastaa tilaustaan postista tai noutomyymälästä, on suositeltavaa että hän kuitenkin ilmoittaa siitä Verkkokauppa.comiin tai paikalliseen postiin. Tilauksen peruutukset suositellaan tehtäväksi internetissä käyttäen asiakkaan tilauksen hallintaa.

Kohdan 3.3. mukaan kuljetuksen aikana Verkkokauppa.comista asiakkaalle on Verkkokauppa.com vastuussa siitä, mikäli tavara vahingoittuu tai katoaa kuljetuksen aikana. Tavarankuljetuksen aikana asiakkaalta Verkkokauppa.comiin on asiakas tai Suomen Posti Oy vastuussa mikäli tavara vahingoittuu tai katoaa kuljetuksen aikana. Kuluttajakaupassa vastuu tavarankuljetuksesta on Verkkokauppa.comilla kaikissa tapauksissa.

Sopimusehtojen 5 kohdassa on määräykset palautusoikeudesta. Ehtojen 5.1 kohdan mukaan ”Meillä on 14 päivän palautus- ja vaihto-oikeus postipaketin tai noutotilauksen noutohetkestä alkaen”.

Kohdan 5.2 mukaan postimyyntiin palautusoikeus koskee vain käyttämättömiä ja myyntikelpoisia tuotteita. Palautusaikana kuluttajalla on oikeus tutustua tuotteeseen ja kokeilla sitä samaan tapaan kuin hän voisi tehdä ostaessaan tavarankuljetuksesta. Kuluttaja voi myös avata pakkauksen tutkiakseen ja kokeillakseen tavaraa menettämättä peruuttamisoikeuttaan. Hän ei voi kuitenkaan ottaa tavaraa käyttöön.

Kohdan 5.7 mukaan palauttaminen on kuluttajalle maksutonta. ”Meillä on käytössä Postin asiakaspalautus. Käytä aina Postin asiakaspalautuslomaketta.”

Kohdan 5.8 mukaan osto- tai noutohetkeksi katsotaan se päivä, jolloin paketti on lunastettu tai noudettu postista tai vaihtoehtoisesti kuitenkin päivämäärä. Asiakkaan velvollisuus on todistaa päivä, jolloin paketti postista on lunastettu, esimerkiksi postin kuitin avulla.

Kohdan 6 mukaan kaikilla tuotteilla on kuluttajansuojalain mukainen vähintään kuuden kuukauden takuu.

Sopimusehdoissa viitataan kuluttajansuojalakiin ja sopimusehtojen lopuksi kuluttajia kehoitetaan tutustumaan kuluttajan oikeuksiin kuluttajaviraston sivuilla.

Edelleen kuluttajalle toimitetussa tilausvahvistuksessa, joka koskee Artechon myyntiä, kerrotaan, että järjestelmä ilmoittaa kuluttajalle sähköpostilla ja tekstiviestillä, kun tilaus on postitettu/valmis noudettavaksi. Tilauksen toimitusosoitteeksi ilmoitetaan kuluttajan kotiosoite. Valituksi toimitustavaksi ilmoitetaan Postin kotiinkuljetus, ja yhteishinta 11,70 euroa sisältää tuotteen hinnan 3,90 ja postin kotiinkuljetushinnan 7,70. Hinta maksetaan tilausvahvistuksessa ilmoitetuille suomalaisille tileille, jotka ovat Verkkokauppa.com Oy:n tilejä. Tilausvahvistuksessa kehoitetaan tutustumaan sopimusehtoihin, jotka ovat verkkokauppa.com -sivustolla.

Tekijänoikeuslaissa käytetään sanontaa "jälleenmyyjä". Etämyynnissä maahantuojat ja jälleenmyyjät ovat käytännössä sama taho. Tästä huolimatta hyvitysmaksuvelvollisuus syntyy Artecholle jo sillä perusteella, että se myy laitteita suomalaisille kuluttajille, jotka käyttävät laitteita yksityiseen kopiointiin Suomessa. Muunlainen tulkinta olisi ristiriidassa tekijänoikeuslain tavoitteiden ja tarkoituksen kanssa. Tekijänoikeuslakia on hyvitysmaksuvelvollisuutta koskevien velvoitteiden osalta tulkittava yhdenmukaisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY, jäljempänä tekijänoikeusdirektiivi kanssa.

Tekijänoikeusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista 2 artiklassa säädettyyn kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen, kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden mille tahansa välineelle valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen, edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen.

Suomen tekijänoikeuslain 12 § sisältää edellä mainitun yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen. Poikkeuksen edellytyksenä on, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen. Tältä osin direktiivin säännökset ovat pakottavia, ja tekijänoikeuslakia on tulkittava tämän velvoittavan yhteisöoikeuden mukaisesti. Teosto on tältä osin viitannut julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen asiassa C-467/08 Sociedad General de Autores y Editores (SGAE) v Padawan S.L., erityisesti ratkaisuehdotuksen kappaleisiin 65 ja 66. Hyvitysjärjestelmän toteuttamistavan osalta jäsenvaltioille on jätetty laaja harkintavaltia, mikä ilmenee ratkaisuehdotuksen kappaleista 82 – 84.

Tekijänoikeuslain 26 a §:n 2 momentin säännöksellä on haluttu varmistaa se, että hyvitysmaksun keräävä järjestö saa kaikissa tilanteissa hyvitysmaksun. Tämä periaate ilmenee hallituksen esityksestä tekijänoikeuslaiksi (HE 278/1999 s. 3) ja korkeimman oikeuden ratkaisusta 2000:53.

Näin ollen Artecho on myydessään hyvitysmaksun piiriin kuuluvia laitteita suomalaisille kuluttajille myyjänä hyvitysmaksuvelvollinen, jolle se pysty osoittamaan, että hyvitysmaksu on maksettu Teostolle. Suomalaisille kuluttajille myytäviä laitteita käytetään yksityiseen kopiointiin Suomessa. Kun Suomen tekijänoikeuslakiin sisältyy poikkeussäännös yksityisen kopioinnin osalta, on tekijöiden saatava kohtuullinen hyvitys. Tämän hyvitysmaksuvelvollisuuden tulee kohdistua kaikkiin suomalaisille kuluttajille laitteita myyviin tahoihin riippumatta myyntitavasta. Vain tällainen lain tulkinta varmistaa tekijöille sopivan hyvityksen tekijänoikeuslain ja -direktiivin edellyttämällä tavalla.

Hyvitys on korvausta teosten vapaasta yksityisestä käytöstä sekä oikeudenhaltijoille tästä aiheutuvista menetyksistä. Useissa maissa kuten Suomessa ja Virossa hyvitys kerätään laitemaksuina. Kummassakaan maassa hyvitysmaksuvelvollisuutta ei ole niiden tuotteiden osalta, jotka viedään maasta. Viron osalta tämä perustuu Viron tekijänoikeuslain 27 §:ään. Artecho OÜ ei siten ole velvollinen maksamaan hyvitysmaksua Viroon niistä tuotteista, jotka viedään maasta.

Arctecho OÜ:n vienti ja myynti vuosina 2006 - 2007 ovat suuntautuneet kokonaisuudessaan Suomeen. Jos Arctecho OÜ ei olisi Suomessa hyvitysmaksuvelvollinen, niin se ei maksaisi myymistään tuotteista hyvitystä missään maassa ja oikeudenhaltijat jäisivät kokonaan vaille tekijänoikeusdirektiivin mukaista hyvitystä siitä, että kuluttajat voivat tekijänoikeusdirektiivin tarkoittamalla tavalla vapaasti tallentaa teoksia yksityiseen käyttöönsä. Mikäli hyvitysmaksuja ei makseta, oikeudenhaltijoille aiheutuu saamatta jääneiden hyvitysmaksujen suuruinen vahinko.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin tietoyhteiskunnan palveluja: erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 2000/31/EY, jäljempänä sähkökauppadirektiivi, sen 3(1) artiklan mukaisesti sähköisen kaupan palveluihin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jonne palvelujen tarjoaja on sijoittautunut. Direktiivin 3(3) artiklan ja direktiivin liitteen mukaan 3(1) artiklassa mainittua periaatetta ei kuitenkaan sovelleta tekijänoikeuksiin ja lähioikeuksiin eikä muihin immateriaalioikeuksiin. Tekijänoikeusdirektiiviin perustuvaan hyvitysmaksuun ei siten sovelleta palvelun tarjoajan sijoittautumismaan periaatetta.

Jos kuitenkin vastoin kantajan käsitystä sähkökauppadirektiivin mukaista sijoittautumismaan lakia tulisi soveltaa, niin direktiivin tarkoittamaksi Arctecho OÜ:n mukaiseksi sijoittautumisvaltioksi olisi joka tapauksessa katsottava Suomi. Direktiivin perusteluosan kohdassa 19 todetaan, että sijoittautumispaikaksi katsotaan se paikka, jossa yritys harjoittaa taloudellista toimintaansa. Tosiasiassa Arctecho OÜ:n toimintaa harjoittaa Verkkokauppa.com Oy, jonka kotipaikka ja pääasiallinen toimipaikka on Helsinki. Tuotteita tarjotaan ainoastaan suomen kielellä ja myynti kohdistuu suomalaisille kuluttajille. Näin ollen sijoittumismaaksi tulee katsoa Suomi, jolloin sovellettava laki on Suomen laki.

Sähköisen kaupankäynnin direktiivin johdanto-osan 57 kohdassa todetaan, että jäsenvaltio, jonka alueeseen toiminta kokonaisuudessaan tai suurilta osin kohdistuu, on toimivaltainen asiassa. Tällä estetään paikallisen lainsäädännön kiertäminen, mihin Verkkokauppa.com Oy ja sen omistaja ovat nimenomaan pyrkineet perustamalla Arctecho OÜ:n Viroon.

Muutoinkin direktiivin perusteluista käy selkeästi ilmi, ettei sähköisen kaupankäynnin direktiivillä pyritä muuttamaan tai yhdenmukaistamaan verkossa myytäviin tavaroihin liittyviä velvoitteita tai estämään jäsenvaltion sosiaalisten, kulttuuristen tai demokraattisten tavoitteiden saavuttamista.⁹ Näin ollen on selvää, että sähköisen kaupankäynnin direktiivi ei vaikuta millään tavoin tekijänoikeusdirektiiviin perustuvaan hyvitysmaksuvelvollisuuteen. Hyvitysmaksua tulee maksaa siinä maassa, jossa hyvitysmaksun piiriin kuuluvia laitteita käytetään teosten yksityiseen kopiointiin eli tässä tapauksessa Suomessa. Hyvitysmaksuvelvoitteet määräytyvät siten joka tapauksessa Suomen tekijänoikeuslain mukaan riippumatta siitä, mikä maa verkkokaupan sijoittautumismaaksi on muutoin katsottava.

Sähköinen kaupankäynti on katsottava perinteisen kaupankäynnin kanssa kilpailevaksi kaupankäynnin muodoksi. Sähköisen kaupan suosiminen vaiputtamalla verkkokauppiat hyvitysmaksuista antaisi verkkokauppiaille perusteetonta kilpailuetua, joka johtaisi markkinoiden vääristymiseen. Lisäksi tekijänoikeudenhaltijat jäisivät verkkokaupassa myytävien laitteiden osalta ilman tekijänoikeusdirektiivin ja tekijänoikeuslain edellyttämää hyvitystä.

Arctecho maahantuojana

Vaikka Arctecho on vastuussa hyvitysmaksusta jo laitteiden myyjänä, niin se on tosiasiallisesti myös laitteiden maahantuojaja ja myös sillä perusteella vastuussa hyvitysmaksuista. Arctechon väitteet, että kuluttajat järjestäisivät itse tuotteiden kuljetuksen ja olisivat tuotteiden maahantuojia, ovat virheellisiä.

Sitä seikkaa, että Arctecho on tuotteiden tosiasiallinen maahantuojaja, tukee myös Verkkokauppa.com Oy:n tekemä kuljetusta ja varastointia koskeva sopimuskokonaisuus ja siihen sisältyvä 18.6.2004 LP Logistiikkapalvelut Oy:n ja Arctechon/Verkkokauppa.com Oy:n välinen toimintamanuaali. Toimintamanuaalin kohdassa 7.1.3 sovitaan mm. kuluttajajakeluihin liittyvistä palvelutasoista ja kohdassa 13.2 todetaan, että tavara lähtee varastosta kuljetustavan mukaisesti määritellyissä pakkauksissa, siten että asiakastoimitus muodostaa aina yhden lähetyserän. Jos kuluttajat huolehtisivat tuotteiden maahantuonnista ja siihen liittyvistä kuljetussopimuksista, ei Arctecholla tai Verkkokauppa.com Oy:llä olisi tarvetta tehdä kuljetussopimuksia, jotka koskevat kuluttajille lähetettäviä toimituksia. Tämäkin osoittaa, että tuotteiden maahantuonti liittyy Arctechon harjoittamaan etämyyntiin ja tapahtuu Arctechon lukuun ja Arctechon vastuulla. Arctecho on siten tuotteiden maahantuojaja.

Oikeudellinen arvio Arctechon maahantuojaja-asemasta

Arctecho on elinkeinonharjoittaja, joka myy tuotteita kuluttajille etätarjontamenetelmää käyttäen. Etämyyntiä sääntelee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY, jäljempänä Etämyyntidirektiivi. Kun tuotteita tarjotaan ja myydään suomalaisille kuluttajille, etämyyntiin sovelletaan kuluttajansuojalain säännöksiä. Kun maahantuonti liittyy kuluttajille tapahtuvaan etämyyntiin, siihen sovelletaan kuluttajansuojalainsäädäntöä.

Etämyyntidirektiivin säännökset ovat pakottavaa oikeutta. Sen 12 artiklan mukaan kuluttaja ei voi luopua oikeuksista, jotka hänelle annetaan saattamalla direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. 14 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tehokkaampia säännöksiä direktiivin kattamista kysymyksistä varmistaakseen kuluttajansuojan korkeamman tason. Etämyyntidirektiivin säännökset on 15.12.2000 implementoitu kuluttajansuojalakiin, jonka 6 luku sisältää etämyyntiä koskevat säännökset.

KSL 12 luvun 1 f §:n mukaan KSL:ssa tarkoitettuihin sopimuksiin sovellettava laki määräytyy käytännössä Rooman yleissopimuksen perusteella. Pääperiaatteena Rooman yleissopimuksessa on sopimusvapaus eli sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet. Kuluttajasopimusten osalta sopimusvapautta on kuitenkin rajoitettu yleissopimuksen 5 artiklassa. Kuluttaja säilyttää asuinpaikkavaltionsa pakottavan lainsäädännön antaman suojan, jos sopimuksella on määrättyjä liittymiä tähän valtioon. Tällaisia liittymiä ovat muun muassa asuinpaikkavaltiossa kuluttajalle osoitettu tarjous tai mainonta ja kuluttajan omat tässä valtiossa toteuttamat toimenpiteet sopimuksen tekemiseksi. Lainvalintaa koskeva rajoitus koskee myös etämyyntiä. Arctechon myynti kohdistuu yksinomaan Suomeen, joten kuluttajille tapahtuvaa myyntiä ja siihen liittyviä sopimuksia arvioidaan KSL:n mukaan.

Tavaran luovutuksen ajankohdan määräytyminen KSL:n perusteella

KSL:n 6 luvun 18 §:ssä on säännökset sopimuksen täyttämisestä etämyynnissä. Siitä, milloin tavara katsotaan luovutetuksi, on voimassa, mitä 5 luvussa säädetään. KSL:n 5 luvun 3 §:n mukaan tavara on luovutettu, kun ostaja on saanut sen hallintaansa, joka on hallituksen esityksen (360/1992 s. 48-49) mukaan perilletuloajankohta, mikä on todettu myös oikeuskirjallisuudessa (Wilhelmsson, Sevón & Koskelo: Kauppalaain pääkohdat, 1998, s. 35.) Arctechon ostajille toimittamat laitteet on siten luovutettu ostajalle kun ostaja on ne fyysisesti vastaanottanut

Vaaranvastuu KSL:n mukaan

KSL 5 luvun 6 §:n mukaan myyjällä on vaaranvastuu tuotteesta luovutukseen asti. Hallituksen esityksessä (360/1992 vp, s. 49) todetaan, että silloinkin, kun kuljetus myyjän paikkakunnalta ostajan paikkakunnalle suoritetaan itsenäistä rahdinkuljettajaa käyttäen, myyjällä on vaaranvastuu tavarasta kuljetuksen aikana. Myös tämä osoittaa selvästi, että KSL:ssa tavaran siirtymisellä ostajan hallintaan tarkoitetaan nimenomaan fyysiseen hallintaan siirtymistä. Esimerkiksi sillä seikalla, onko tuotteessa kuluttajan nimi-lappu silloin, kun se ylittää valtioiden rajan, ei ole merkitystä, vaan ainoastaan tavaran fyysisen hallinnan luovutus on merkitsevää. Tämän osalta hallituksen esityksessä (s. 51) todetaan, ettei se seikka, onko tavara erotettu ostajaa varten, tule yleensä ajankohtaiseksi KSL:n mukaisessa kuluttajan-kaupassa, koska luovutusajankohtaan sidottu vaaranvastuun siirtyminen kytkeytyy vasta tavaran hallinnan luovutukseen ostajalle. On siten ilmeistä, että hallinnan saamisen ajankohdalla tarkoitetaan nimenomaan fyysisen hallinnan siirtymistä kuluttajalle ja Arctechon väitteet siitä, että kuluttaja saisi tavaran hallintaansa ennen kuin tavara on fyysisesti luovutettu hänelle ja että kuluttajaa tulisi siten pitää tavaran maahantuojana, ovat siten perusteettomia.

Verkkokauppa.com -markkinapaikan ostaja, joka ostaa tuotteen Arctecholta, saa tuotteen hallintaansa Suomessa noutaessaan tuotteen joko postista tai noutomyymälästä. KSL:n mukainen tuotteen luovutus kuluttajalle tapahtuu siten vasta Suomessa ja sen jälkeen, kun tuote on kuljetettu Suomen rajan yli. Näin ollen kuluttajaa ei voida pitää tuotteen maahantuojana.

Verkkokauppa.com- markkinapaikan ostoksen kuljetus Suomeen tapahtuu Arctechon lukuun ja Arctechon vastuulla.

KSL:n 5 luvun 3 §:ssä säädetään, että jos myyjällä ei ole kauppaan liittyvää liikepaikkaa, myyjän on lähetettävä tai kuljetettava tavara ostajalle, ellei toisin ole sovittu. Tässä tapauksessa ei ole sovittu toisin, vaan sopimusehtojen ja tilausvahvistuksen mukaan Arctecho on toimittanut tuotteen kuluttajalle postitse tämän kotiosoitteeseen. Kuljetuskustannukset ovat sisältyneet kuluttajan Arctecholle maksamaan kauppahintaan. Se, että kuluttaja voi valita vaihtoehtoisista toimitustavoista tietyn toimitustavan, ei merkitse sitä, että kuluttaja tekisi itsenäisen kuljetussopimuksen kuljetuksesta huolehtivan tahon kanssa.

KSL 5 luvun 3 §:n mukaan tavara on luovutettu, kun ostaja on saanut sen hallintaansa. Siihen saakka myyjällä on vaaranvastuu tuotteesta KSL 5 luvun 6 §:n mukaisesti.

Arctechon myymien tuotteiden luovutus kuluttajille tapahtuu kaikissa tapauksissa Suomessa, joko Verkkokauppa.com Oy:n Suomessa olevista myymälöissä noutotilauksena tai postissa, kun kuluttaja noutaa tai lunastaa paketin postista. Jos Arctechon väittämällä tavalla maahantuonti tapahtuisi kuluttajan toimesta ja vastuulla, se merkitsisi käytännössä vaaranvastuun siirtämistä elinkeinoharjoittajalta kuluttajalle ennen tavarantoimitusta vastoin KSL:n 5 luvun 6 §:n säännöstä. Myös Verkkokauppa.com:n ehdoissa on kohdassa 3.3 todettu, että kuljetuksen aikana Verkkokauppa.comista asiakkaalle (eli ennen tuotteen noutohetkeä postista tai myymälästä) vaaranvastuu on Verkkokauppa.com:illa. Kun vaaranvastuu ja luovutushetki KSL:n mukaan ovat sidotut toisiinsa, on myös tämän perusteella selvää, että tuotteet luovutetaan vasta Suomessa.

On selvää, ettei kuluttaja valitessaan eri toimitustavoista itselleen sopivimman, luovu mistään KSL:n mukaisista oikeuksistaan. Kuluttaja ei myöskään sovi KSL:n 5 luvun 3 §:n sallimalla tavalla siitä, että tavara luovutettaisiin kuluttajalle Virossa ja kuluttajan tulisi itse huolehtia kuljetuksista sen sijaan, että tavarat lähetetään ostajalle, jolloin tavarantoimitus tapahtuu KSL 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla vasta Suomessa. Päinvastoin, Verkkokauppa.com:n ehdoissa nimenomaisesti todetaan, että osto- tai noutohetkeksi katsotaan se päivä, jolloin paketti on lunastettu tai noudettu postista. Verkkokauppa.com:n sopimusehdot eivät muutenkaan millään tavalla tue Arctechon väitettä siitä, että maahantuojaksi olisi Arctechon sijasta yksittäinen kuluttaja.

Kuluttajansuojalain 6 luvun 4 §:n mukaan "Etämyynnillä tarkoitetaan tässä luvussa kulutushyödykkeen tarjoamista kuluttajalle elinkeinoharjoittajan järjestämän sellaisen etätarjontamenetelmän avulla, jossa sopimuksen tekemiseen ja sitä edeltävään markkinointiin käytetään yksinomaan yhtä tai useampaa etäviestintä. Etätarjontamenetelmällä tarkoitetaan markkinointi- tai myyntitapaa, joka on järjestetty niin, että sen pääasiallisena tavoitteena voidaan katsoa olevan sopimusten tekeminen etäviestimen avulla. Etäviestimellä tarkoitetaan puhelinta, postia, televisiota, tietoverkkoa tai muuta vä-

linettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä.”

Arvonlisäverolain 63 a §:ssä määritellään kaukomyynti, jonka mukaan tavarann myynnin katsotaan tapahtuvan Suomessa myös silloin, kun myyjä tai joku muu myyjän puolesta kuljettaa tavarann toisesta jäsenvaltiosta Suomeen. Arctecho on rekisteröitynyt arvonlisäverovelvolliseksi Suomessa.

EYT:n oikeuskäytännössä on valmisteverolainsäädäntöä koskevassa asiassa otettu kantaa siihen, miten tuontia oman käyttöön tulee tulkita. Edellytyksenä sille, että kyseessä voisi olla tuonti omaan käyttöön, on se, että kuluttaja itse kuljettaa tuotteen kotimaahansa (päätöksen kohta 53). Vastaava yleinen periaate soveltuu arvioitaessa samankaltaista kysymystä muun lainsäädännön, kuten hyvitysmaksua koskevan lainsäädännön, kannalta. Tämän EYT:n soveltaman periaatteen mukaisesti Arctecho OÜ on katsottava maahantuojaksi.

Arctecho OÜ:n maahantuonti eroaa perinteisestä maahantuonnista siinä suhteessa, että tuotteet toimitetaan kuluttajien tilausten perusteella. Tuotteita ei siis erikseen tuoda maahan jälleenmyyjän levitettäväksi, vaan maahantuonnista ja myynnistä huolehtii sama taho, Arctecho OÜ. Maahantuonti tapahtuu Arctecho OÜ:n vastuulla, koska se vastaa kuljetuksista asiakkaalle sopimusehtojen 3.3 kohdan perusteella. Myynti suuntautuu suomalaisille kuluttajille eli yleisölle, joten Arctecho OÜ levittää tuotteita. Se seikka, että Arctecho OÜ toimii myös myyjänä eikä toimita tuotteita erikseen jälleenmyyjälle myytäväksi, ei poista Arctecho OÜ:n hyvitysmaksuvelvollisuutta, vaan päinvastoin, Arctecho OÜ vastaa hyvitysmaksusta sekä maahantuojan että myyjän ominaisuudessa.

Kantaja on katsonut, että edellä esitetyn mukaisesti on selvää, että Arctecho OÜ on Tallinnasta suoratoimituksina tuotavien hyvitysmaksun piiriin kuuluvien laitteiden maahantuojaja myyjä. Näin ollen käräjäoikeuden tulee vahvistaa, että Arctecho OÜ on velvollinen maksamaan Suomessa hyvitysmaksua verkkokaupan suoratoimituksina maahantuomistaan ja myymistään laitteista.

Verkkokauppa.com Oy:n vastuu

Teosto on vaatinut, että käräjäoikeuden tulee vahvistaa, että Verkkokauppa.com Oy on yhteisvastuullisesti Arctecho OÜ:n kanssa velvollinen suorittamaan hyvitysmaksua sekä velvoittaa Verkkokauppa.com Oy yhteisvastuullisesti Arctecho OÜ:n kanssa suorittamaan Teostolle Teoston saamatta jääneet hyvitysmaksut sillä perusteella, että Arctecho OÜ on perustettu yksinomaan hyvitysmaksun kiertämistarkoituksessa ja Arctecho OÜ:n toimintaa harjoittaa tosiasiallisesti Verkkokauppa.com Oy. Arctecho OÜ:lla ei ole käytännössä mitään itsenäistä toimintaa. Sen johdossa ja omistajina ovat Viron kaupparekisteriöteen mukaan Verkkokauppa.com Oy:n johtohenkilöt. Johtohenkilöille ei ole Arctecho OÜ:n tilinpäätösten mukaan maksettu palkkioita.

Teoston mukaan Arctecho on Verkkokauppa.comin keinotekoinen järjestely, jolle ei ole muita liiketaloudellisia perusteita kuin hyvitysmaksun kiertäminen ja kilpailuedun saaminen tätä kautta niihin myyjiin nähden, jotka huolehtivat hyvitysmaksuvelvollisuudesta. Hyvitysmaksun osuus hyvitysmaksullisen tuotteen kokonaishinnasta vaihtelee eri tuotteiden osalta pääsääntöisesti noin 10 prosentista 50 prosenttiin. Tyhjiä dvd-levyjä osalta hyvitysmaksun osuus voi nousta jopa 60 prosenttiin tuotteen hinnasta. Teoston tietojen mukaan suuri osa Arctechon myyntivolyymistä muodostuu dvd-levyjä myynnistä, mikä ilmenee Arctechon ostolaskuista Verbatimilta vuoden 2008 osalta. Karkean arviomme mukaan Teoston vuositteiset menetykset Arctechon myynnistä tekijänoikeudenhaltijoille ovat noin 800.000 - 1.000.000 euroa.

Arctecho OÜ:n vuosien 2006 - 2008 tilinpäätöstietojen mukaan yhtiöllä ei ole yhtään työntekijää Virossa ja se ostaa palveluita Verkkokauppa.com Oy:ltä ja Itella-konsernilta. Viron suoratoimituksista huolehtii käytännössä Itella-konserniin kuuluva Logia Estonia OÜ. Verkkokauppa.com Oy ei ole siten ulkoistanut mitään toimintoja Arctecho OÜ:lle, vaan yhtiön perustamiseen ovat vaikuttaneet aivan muut syyt.

Verkkokauppa.com on molempien vastaajien yhteinen kauppapaikka. Verkkokauppa.com -sivustolta ilmenee, että Verkkokauppa.com Oy ja Arctecho OÜ noudattavat yhteisiä toimitusehtoja. Toimitusehtojen mukaan verkkokauppa.com on Verkkokauppa.com Oy:n ylläpitämä markkinapaikka, jossa tuotteiden myyjänä on joko Verkkokauppa.com Oy, Helsinki, tai Arctecho OÜ, Tallinna. Toimitusehdoista ei ilmene, millä perusteella tuotteiden myyjä määräytyy.

Kun verkkokauppa.com -kaupasta tilaa suoratoimituksena Tallinnan varastosta tuotteita, tulee kuittaus tilauksen vastaanottamisesta @verkkokauppa.com -päätteisestä sähköpostiosoitteesta. Kyseisessä viestissä annettujen maksutilien tiedot ovat suomalaisten pankkien tilejä, jotka Verkkokauppa.com Oy:n tilinpäätöstietojen mukaan ovat Verkkokauppa.com Oy:n tilejä. Kun Tallinnan varastosta tilatun tuotteen maksaa verkkopankissa, maksun saajaksi ilmoitetaan verkkokauppa.com eikä esimerkiksi Arctecho OÜ. Verkkokauppa.com Oy:n kauppakisteriotteesta ilmenee, että verkkokauppa.com Finland on Verkkokauppa.com Oy:n aputoiminimi. Sen sijaan Arctecho OÜ:lla ei ole aputoiminimeä. Lisäksi verkkokauppa.com - sivuston asiakasrekisterin pitäjäksi on merkitty Verkkokauppa.com Oy yksin.

Arctecho OÜ:n ja Verkkokauppa.com Oy:n tilinpäätöstiedoista käy ilmi, että Arctecho OÜ maksaa Verkkokauppa.com Oy:lle korvausta palveluista. Tilinpäätösten mukaan Arctecho OÜ on vuonna 2006 ostanut Oy:ltä palveluita 3.194.843 Viron kruunun edestä. Lisäksi Arctecho OÜ on maksanut Verkkokauppa.com Oy:lle myyntikomissiota. Tilinpäätösasiakirjoista käy ilmi, että Verkkokauppa.com Oy on myöntänyt vuonna 2005 Arctecho OÜ:lle 4.693.980 Viron kruunun suuruisen lainan. Vaikuttaakin siltä, että Arctecho OÜ on rahoittanut Verkkokauppa.com Oy:lta ostamia palveluita ja sille maksamia komissioita ainakin osittain Verkkokauppa.com

Oy:ltä lainatuin varoin. Vuonna 2007 Arctecho OÜ on ostanut Verkkokauppa.com Oy:ltä palveluita 14.118.958 Viron kruunulla.

Kaikki edellä olevat seikat kertovat siitä, että Arctecho OÜ:n perustaminen Viroon on vain keinotekoinen järjestely hyvitysmaksun kiertämiseksi. Yhtiön perustamisen taustalla eivät ole olleet mitkään todelliset toiminnalliset tarpeet. Arctecho OÜ:n toiminnasta vastaa tosiasiallisesti Verkkokauppa.com Oy. Siksi vastaajat tulee yhteisvastuullisesti velvoittaa suorittamaan Teostolle korvauksena määrä, joka vastaa Teoston saamatta jääneitä hyvitysmaksuja sekä velvoittaa vastaajat yhteisvastuullisesti suorittamaan Teostolle tämän kanteen vireille tulon jälkeen maksettavaksi erääntyvät hyvitysmaksut. Teosto ei ole missään vaiheessa luopunut näistä saatavistaan eikä hyväksynyt Arctechon ja Verkkokauppa.comin toimintaa. Hyvitysmaksuvelvollisuus perustuu lakiin eikä Teosto ylipäätään voisi myöntää siitä poikkeuksia tai luopua maksun perimisestä. Mikäli Arctecho tai Verkkokauppa.com olisi saanut virheellisiä tietoja siitä, ettei maksua Viron toimituksista peritä, ei niille olisi kuitenkaan voinut tällä perusteella syntyä oikeudellista suojaa saavia perusteltuja odotuksia. Lainvastainen tai perusteettomasti saatu etu ei Suomen oikeusjärjestyksessä saa oikeussuojaa.

Käräjäoikeuden määräämän asiantuntija KHT -tilintarkastaja Petri Tahvanaisen lausunnosta käy selkeästi ilmi, että merkittävä osa Arctechon keskeisistä toiminnoista on järjestetty Verkkokauppa.comin kautta ja Arctechon toiminta on ollut riippuvainen Verkkokauppa.comista.

Arctechoa ei ole perustettu Verkkokauppa.comin toimintojen ulkoistamiseksi ja liiketoiminnallisten kustannushyötyjen saamiseksi lukuun ottamatta hyvitysmaksun kiertämisellä tavoiteltavaa kustannussäästöä ja kilpailuetua, vaan Arctechon keskeiset palvelut tuottaa Verkkokauppa.com. Lisäksi merkittävä osa tavarahankinnoista toteutetaan Verkkokauppa.comin kautta volyymietujen saamiseksi.

Jos Arctecho olisi aidosti itsenäinen ja riippumaton yhtiö, olisi Verkkokauppa tässä tapauksessa sitoutunut merkittävällä ja poikkeuksellisella tavalla Arctechon liiketoimintaan. On huomattava, että Arctecho ei ole ollut tarkasteluajanjaksolla Verkkokauppa.comin tytäryhtiö ennen 30.6.2009 toteutettua omistusjärjestelyä. Verkkokauppa.comin voimakas sitoutuminen Arctechon toimintaan on erittäin poikkeuksellista myös siksi, että Verkkokauppa.com ja Arctecho harjoittavat kilpailevaa toimintaa eli myyvät samoja tuotteita samalle kohderyhmälle samoilla markkinoilla. Tälle sitoutumiselle ei ole muuta selitystä kuin se, että kysymys on Arctechon osalta yhtiömuodon väärinkäytöstä Verkkokauppa.comin lakiin perustuvan hyvitysmaksuvelvollisuuden kiertämiseksi.

Verkkokauppa.com maksaa Arctechon myymiä laitteita lukuun ottamatta hyvitysmaksua kuluttajille myymistään tallentavista laitteista. Tallinnan suoratoimituksina toimitettavat tallentavat laitteet myy muodollisesti Arctecho, mutta tuotteita markkinoidaan verkkokauppa.com -markkinapaikassa. Verkkokauppa.com-sivuston rekisteriselosteen mukaan asiakasrekisterin pitäjä on Verkkokauppa.com Oy yksin ja Arctechon toimituksiin sovelletaan Verkkokauppa.com Oy:n kanssa yhteisiä ehtoja. Tuotteita ostavat

kuluttajat tekevät ostotilauksensa Verkkokauppa.comin kautta, tilausvahvistus tulee Verkkokauppa.com -sähköpostiosoitteesta ja automaattisen tilausvahvistuksen allekirjoittajana on Verkkokauppa.com Oy. Kuluttajat maksavat ostoksensa verkkokaupan tilille ja kuluttajan kuitissa vastaanottajaksi ilmoitetaan Verkkokauppa.com.

Arctecho käyttää Verkkokauppa.com Oy:n rekisteröityä verkkotunnusta ja toiminimeä. Kuluttajan kanssa käytävässä viestinnässä Arctechon nimeä ei esiinny muualla kuin Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctechon yhteisissä sopimusehdoissa, joissa todetaan, että myyjänä on joko Verkkokauppa.com Oy tai Arctecho OÜ sekä Logia Estonian lähetyspakkauksessa, jossa lähettäjäksi ilmoitetaan Logia Estonia /Arctecho. Arctecho siis toimii Verkkokauppa.comin nimissä ja lukuun.

Asiassa on kysymys erillisen oikeussubjektuuden eli yhtiömuodon väärinkäytöstä, jolla on pyritty kiertämään Verkkokauppa.comin lakiin perustuva hyvitysmaksuvelvollisuus Arctechon maahantuomien ja myymien tallentavien laitteiden osalta. Kysymys ei siis ole niin kutsutusta samastamisesta pelkästään osakkeenomistaja-aseman perusteella, vaan siitä, että Arctechon toimintaa harjoittaa tosiasiallisesti Verkkokauppa.com Oy. Tästä syystä Verkkokauppa.com on hyvitysmaksuvelvollinen Arctechon maahantuomien ja myymien tallentavien laitteiden osalta yhteisvastuullisesti Arctechon kanssa.

Kantajan kommentointi Tahvanaisen lausunnosta

Myyntiprosessi ja dokumentointi

Lausunnon mukaan myyntiin liittyvistä toimenpiteistä huolehtii Verkkokauppa.com Oy, joka on toiminnan tosiasiallinen harjoittaja. Verkkokauppa.com oy:stä ostoksia tekeväille kuluttajalle ei käy ilmi, että kysymys olisi jonkun muun tahon kuin Verkkokauppa.com Oy:n myynnistä. Ainoastaan sopimusehdoissa todetaan, että myyjänä on Verkkokauppa.com Oy tai Arctecho. Samoja sopimusehtoja sovelletaan myös muuhun Verkkokauppa.com Oy:n myyntiin kuin Tallinnan suoratoimituksiin. Sopimusehtoja lukuun ottamatta Arctecho ei näyttyä kuluttajalle mitenkään, vaan tuoteluettelot ovat Verkkokauppa.com oy:n sivustolla, tilausvahvistus tulee Verkkokauppa.com Oy:n sähköpostiosoitteesta ja sen nimissä ja ostokset maksetaan Verkkokauppa.com Oy:n tilille. Myös asiakaspalautukset hoidetaan Verkkokauppa.com Oy:n kautta. Ainoastaan luottokorttimaksut tilittyvät suoraan Arctecholle ja toimipaikkapalautukset eli tilaukset, joita asiakas ei ole noutanut, palautuvat suoraan Tallinnan varastoon, mikä on luonnollista, koska tuotteet tuodaan Virossa ja lähetetään Logia Estonia Oü:n toimesta Arctechon nimissä kuluttajille Suomeen. Noutamatta jääneet lähettykset palautetaan lähettäjälle. Tahvanaisen selvitys osoittaa tältä osin, että maahantuojana toimii Arctecho eikä yksittäinen kuluttaja. Tämä vastaa toimitusehtojen 3.3 kohtaa, jonka mukaan "tavarankuljetuksen aikana Verkkokauppa.comista asiakkaalle on Verkkokauppa.com vastuussa mikäli tavara vahingoittuu tai katoaa kuljetuksen aikana."

Tahvanaisen havainnot vahvistavat myös sen, että Arctechon myynti muodostuu myynnistä Suomeen, mikä vahvistaa järjestelyn keinotekoista luonnetta, kun toimintaa tosiasiallisesti harjoittaa suomalainen toimija eli Verkkokauppa.com Oy, jolta Arctecho ostaa merkittävän osan palveluistaan ja myös merkittävän osan myyntiin tulevista tavaroista. Myynnin kierrättämiselle virolaisen yhtiön kautta ei ole liiketaloudellisia perusteita. Kysymys on Arctechon erillisen oikeussubjektuuden väärinkäytöstä.

Ostoprosessi ja dokumentointi

Tahvanaisen lausunnon kohdista 3.1 ja 3.2 käy ilmi, että Arctecho on ostanut merkittävän määrän myymistään tuotteista Verkkokauppa.com Oy:ltä, vuosina 2007 ja 2008 yli puolet ostoista rahamääräisesti arvioituna. Normaali itsenäinen yhtiö ostaisi tuotteet valmistajalta tai tukkukauppiaalta. Verkkokauppa.com Oy ei ole valmistaja eikä tukkukauppias. Suomalaisille kuluttajille Suomeen myytävien tuotteiden ostot Verkkokauppa.com Oy:ltä virolaiselle Arctecholle ja tavaroiden kuljetus Verkkokauppa.com Oy:n varastosta Arctechon Virossa olevaan varastoon, josta Arctecho toimittaa ne suomalaisille kuluttajille, on täysin turha välivaihe, jolle ei ole olemassa mitään liiketaloudellisia perusteita. Menettely korostaa järjestelyn keinotekoisuutta ja sitä, että kysymys on Arctechon yhtiöaseman väärinkäytöstä Verkkokauppa.com Oy:n hyvitysmaksuvelvollisuuden välttämiseksi. Tätä vahvistaa sekin, että järjestelyn piiriin on kuulunut Verkkokaupan yksinoikeudella Suomeen maahantuomia ProCaster-tuotteita. Arctecholla ei voisi olla oikeutta myydä Verkkokauppa.com Oy:n yksinmyyntioikeuden piiriin kuuluvia tuotteita, jos se olisi itsenäinen ja erillinen toimija.

Tahvanaisen lausunnon 3.3 kohdan mukaan Arctecho ostaa osan myytävistä tuotteistaan suoraan ulkopuolisilta toimijoilta. Tämä ei osoita sitä, että Arctecho olisi itsenäinen ja Verkkokauppa.com Oy:stä riippumaton toimija. Samuli Seppälä on tehnyt tavarantoimittajien kanssa sopimuksia kummankin yhtiön nimissä. Lisäksi kaikki Arctechon "omatkaan" sopimukset eivät tietojemme mukaan ole edes muodollisesti itsenäisiä, vaan niissä on määriteltä Verkkokaupan vastaavien ostojen kanssa yhteenlaskettavaan määrään perustuvia paljousalennuksia.

Rahoitustapahtumat ja muutokset omistuksessa

Tahvanaisen lausunnon 4.1 kohdasta käy ilmi, että Verkkokauppa.com Oy on käytännössä rahoittanut Arctechon toimintaa merkittävällä määrällä. Verkkokauppa.com Oy:n Arctecholle myöntämillä lainoilla on olennainen merkitys sille, että Arctecho on voinut toimia ja ostaa Verkkokauppa.com Oy:ltä toimintansa edellyttämiä palveluita. Näin merkittävä rahoittajana toimiminen korostaa järjestelyn keinotekoisuutta ja sitä, että toimintaa on tosiasiallisesti harjoittanut ja kontrolloinut Verkkokauppa.com Oy, ja että toiminta on tapahtunut sen hyväksi. Mitään liiketaloudellisia perusteita tällaiselle lainanannolle ei ole. Verkkokauppa.com Oy:n omistusosuus Arctechosta on kesäkuuhun 2009 ollut vain 29 prosenttia, joten se ei ole ollut Arctechon tytäryhtiö.

Tahvanainen toteaa lausuntonsa 4.2 kohdassa, että kovenantisopimuksessa 18.2.2005 Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctechon vastuita ja vakuuksia on käsitelty yhtenä kokonaisuutena ja varsinainen kovenanttiehto koskee yhtiöiden omavaraisuusastetta, joka on määritelty yhtiöille yhdessä vuosille 2005 - 2008, jolloin Verkkokauppa.com Oy on omistanut 29 % Arctechon osakkeista.

Tahvanaisen lausunnon 4.3 kohdasta käy ilmi, että Verkkokauppa.com Oy on sitoutunut erittäin merkittävään ja poikkeukselliseen kattavaan vastuuseen Arctechon velvoitteista kolmansille tahoille ottaen huomioon, että Verkkokauppa.com Oy:n omistusosuus Arctechon osakekannasta on ollut vain 29 %.

Tahvanaisen kohdissa 4.1 - 4.3 tekemät havainnot osoittavat, että Arctecho ei muodollisesta oikeussubjektiuden erillisyydestä huolimatta ole Verkkokauppa.com Oy:stä erillinen ja itsenäinen yhtiö, vaan kysymyksessä on keinoellinen järjestely ja Arctechon erillisen oikeussubjektiuden väärinkäyttö Verkkokauppa.com Oy:n hyvitysmaksuvelvollisuuden välttämiseksi tai kiertämiseksi. Arctecholla ei ole ollut itsenäistä liiketoimintariskiä toiminnastaan, vaan Verkkokauppa.com Oy on kantanut toimintaan liittyvät taloudelliset riskit.

Tahvanaisen lausunnon kohdasta 4.4 käy ilmi, että Arctechosta on tullut Verkkokauppa.com Oy:n 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö 30.6.2009. Vaikka Arctecho ei aikaisemmin ole ollut Verkkokauppa.com Oy:n tytäryhtiö, niin määräysvaltaa Arctechossa on käyttänyt Samuli Seppälä, joka on omistanut yksin Verkkokauppa.com Oy:n osakekannan ja 51 % Arctechon osakekannasta. Lisäksi Verkkokauppa.com Oy on omistanut Arctechosta 29 %, joten Seppälällä on ollut yksin tosiasiallinen määräysvalta (80 %) myös Arctechossa. Näillä osakejärjestelyillä on voitu pyrkiä peittelemään Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctechon välistä kiinteätä yhteyttä ja niiden toimintojen samastamista toisiinsa. Seppälän tosiasiallisen määräysvallan kautta on selvää, että Arctecho on ollut itsenäisen yhtiömuodon väärinkäyttöä, jolla on pyritty kiertämään Verkkokauppa.com Oy:n lakisääteisiä maksuvelvoitteita. Verkkokauppa on siten ollut vastuussa Arctechon toiminnasta toiminnan tosiasiallisena harjoittajana myös ennen Arctechon muodollista tytäryhtiöasemaa.

Muut havainnot

Tahvanaisen lausunnon 5.1 kohdan mukaan Arctechon varastointi- ja kuljetussopimukset on alun perin allekirjoitettu Verkkokauppa.com Oy:n ja logistiikkayhtiön välillä 25.5.2004. Kantajan käsityksen mukaan Arctecho on perustettu hieman tämän ajankohdan jälkeen. Tavanomaisesti toimittaessa sopimus olisi tehty perustettavan yhtiön lukuun ja joka tapauksessa sopimus olisi myöhemmin siirretty logistiikkayhtiön suostumuksella Arctechon nimiin. Tahvanaisen selvityksestä ei käy ilmi, että näin olisi tehty. Toisaalta sovintosopimuksessa Log Oy:n kanssa ovat osapuolina sekä Verkkokauppa.com Oy että Arctecho.

Kohdassa 5.2 mainitussa sovintosopimuksessa on sovittu hyvin poikkeuksellisesti, että Arctecholta liikaa laskutetut maksut hyvitetään suurimmalta osin kuljetushinnoissa hinnan alennuksena sekä Verkkokauppa.com Oy:lle että Arctecholle. Vain vuoden 2008 osalta hyvitys on sovittu maksettavan Arctecholle kertasuorituksena rahana. Sen sijaan vuosien 2006 ja 2007 liikalaskutukset on sovittu hyvitetävän kuljetushintojen alennuksina sekä Verkkokauppa.com Oy:lle että Arctecholle.

Verkkokauppa.com Oy on Tahvanaisen lausunnon mukaan ilmoittanut siirtävänsä alennuksista saamansa hyödyn kokonaisuudessaan Arctecholle. Tahvanaisen lausunnosta ei selviä, onko Arctecho tosiasiallisesti saanut sopimuksen edellyttämät hyvitykset hyödykseen. Joka tapauksessa järjestely on erittäin poikkeuksellinen ja korostaa Arctechon epäitsenäistä asemaa suhteessa Verkkokauppa.com Oy:öön ja sitä, että Arctecho on kokonaisuudessaan keinotekoinen järjestely hyvitysmaksun kiertämiseksi.

Tahvanaisen lausunnon 5.3 kohdassa mainittu myyntikomissio on ilmeisesti nimestään huolimatta korvaus verkko- ja taloushallintopalveluista, jonka Verkkokauppa.com Oy pidättää itselleen tilittäessään Arctechon tuotteiden myynnistä Verkkokauppa.com Oy:n tilille maksetut ostot.

Myös Tahvanaisen lausunnon kohdassa 5 esittämät havainnot osoittavat selvästi, että Verkkokauppa.com Oy harjoittaa tosiasiallisesti Arctechon toimintaa ja Arctecho on vain keinotekoinen järjestely, johon ei ole mitään liiketaloudellisia perusteita, jollei sellaiseksi lasketa Verkkokauppa.com Oy:n hyvitysmaksuvelvollisuuden kiertämistä. Molemmissa yhtiöissä määräysvaltaa käyttää ja on koko ajan käyttänyt Samuli Seppälä. Arctecholla ei ole toiminnastaan liiketaloudellista riskiä, mutta toisaalta sen toiminnasta saatavat edut koituvat Verkkokauppa.com Oy:lle, jonka hyvitysmaksuvelvollisuuden välttämiseksi koko järjestely on tehty.

Tahvanaisen lausunto ja oikeudelliset johtopäätökset

Tahvanainen on tarkastuksensa perusteella esittänyt lausuntonaan seuraavat johtopäätökset:

1. Arctechon toiminta on riippuvainen Verkkokauppa.Com Oy:stä,
2. Arctechon toiminnoista merkittävä osa on järjestetty Verkkokauppa.com Oy:n kautta,
3. Verkkokauppa.com Oy on sitoutunut merkittävällä tavalla Arctechon liiketoimintaan,
4. Arvioitaessa liiketaloudellisia perusteita Verkkokauppa.com Oy:n antamille takauksille ja lainaukselle tilanteessa, jossa yhtiöt harjoittavat kilpaillevaa toimintaa, yhtiöiden välinen riippuvuus korostuu,
5. Arctechon liiketoiminta on ollut eri tuotteiden verkkomyynti Suomeen eikä se ole harjoittanut myyntitoimintaa Virossa,
6. Arctecho ja Verkkokauppa.com Oy muodostavat kiinteän liiketaloudellisen kokonaisuuden.

Tahvanaisen tarkastuksen johdosta tekemät johtopäätökset ovat selviä ja osoittavat, että Arctecho on muodollisesta itsenäisestä oikeussubjektiudesta huolimatta täysin riippuvainen Verkkokaupasta eikä sen toiminnalle ole aitoja liiketaloudellisia perusteita. Arctecho on keinotekoinen järjestely, joka perustuu sen itsenäisen oikeussubjektiuden väärinkäyttöön. Järjestelyllä pyritään välttämään Verkkokaupan hyvitysmaksuvelvollisuus toiminnasta, jota Verkkokauppa tosiasiallisesti harjoittaa.

VASTAAJIEN VASTAUKSET

Vastaajien vaatimukset

Vastaajat Verkkokauppa.com Oy ja Arctecho Oü ovat vastustaneet kannetta kiistäen sen kokonaisuudessaan vaatien sen hylkäämistä sekä Teoston velvoittamista korvaamaan vastaajien oikeudenkäyntikulut kummankin osalta erikseen 27.896,06 eurolla laillisine viivästyskorkoineen.

Vastaajien vaatimusten perusteet

Merkityksellistä on, että Teosto vaatii vahingonkorvausta - ei velo hyvitysmaksuja. Vahingonkorvauksen vaatiminen perustuukin Bryssel I-asetuksen 5 artiklan 3 kohdan säännökseen Arctecho OÜ:n saamiseksi vastaajaksi suomalaisen tuomioistuimeen.

Teoston vaatimaa vahingonkorvausvelvollisuutta ei voi olla myöskään Teoston oman myötävaikutuksen ja suostumuksen vuoksi.

Arctecho OÜ

Myyjänä

Tekijänoikeuslain 26 a § mukaan laitteen valmistaja tai maahantuojaja voi olla hyvitysmaksuvelvollinen. Arctecho ei toimi sen enempää laitteiden valmistajana kuin maahantuojanakaan.

Arctecho OÜ on virolainen, itsenäinen yhtiö, jonka oikeuksia ja velvollisuuksia säätelee yksinomaan Viron laki. Kantaja pyrkii pitämään sähköisen kaupankäynnin direktiivin mukaisena Arctechon sijoittautumismaana Viron sijasta Suomea.

Arctecho OÜ ostaa kuten yritykset yleensäkin palveluita toiselta yhtiöltä eli Verkkokauppa.com Oy:ltä ja tavaroita kuljettavalta yhteisöltä. Arctecho voisi Verkkokauppa.com Oy:n sijasta ostaa yhtä hyvin palvelut esimerkiksi Amazon- tai Keltainen Pörssi -verkkokaupoilta. Alalla oli useita toimijoita, joista esimerkiksi Polarpana -verkkokauppa myy *hyvitysmaksutta* tuotteita siten, että sillä oli Virossa vain varasto, ei yhtiötä.

Arctecho OÜ tuo kanteessa kerrotut CD-levyt Viroon, eli sen maahantuonti tapahtuu Viroon eikä Suomeen. Arctecho OÜ myy kyseisiä CD-levyjä Virossa verkkokaupan kautta ostajille. Suomalaiset ostajat tuovat itse CD-levyt maahan Suomeen. Arctecho toimii myyjänä Virossa. Tästä toiminnasta ei seuraa hyvitysmaksuvelvollisuutta Suomeen.

Maahantuojaja

Arctechon myymien laitteiden maahantuojana toimivat ostajat, ei Arctecho. Arctecho OÜ:n väitettyä asemaa tuotteiden maahantuojana Suomeen ei voida myöskään perustella sillä, että tuotteiden vaaranvastuu siirtyisi ostajalle vasta kuljetuksen jälkeen. Ostaja eli maahantuoja valitsee eri hintaisten kuljetusvaihtoehtojen välillä tehdessään Arctecho OÜ:n kanssa kauppaa. Ostaja on myös se taho, joka kuljettaa tuotteen kotimaahansa ostaen kuljetuksen kaupan yhteydessä. Olisikin outoa väittää, että esimerkiksi postitse kirjekuoren sisällä toimitettu tuote ei saapuisi Suomeen ostajan toimenpiteiden johdosta. Maahantuojana on tällöinkin ostaja eikä myyjä. Ilman ostajan sopimusta Arctecho OÜ:n kanssa maahantuontia ei luonnollisestikaan tapahtuisi, eli ostaja on yksiselitteisesti ostamansa tuotteen maahantuoja.

Teoston nyttemmin omaksuman kannan hyväksyminen tarkoittaisi lisäksi, että hyvitysmaksu maksettaisiin Suomessa kahteen kertaan; toinen Arctechon toimesta ja toinen sellaisen suomalaisen ostajan toimesta, joka ostaa ja tuo Suomeen suuria määriä laitteita.

Kantaja pyrkii saamaan tukea väitteelleen hallituksen esityksestä HE 278/1994 sekä korkeimman oikeuden ratkaisusta KKO 2000:53. Kantaja ei ole johdonmukainen hakiessaan tukea väitteelleen esitöistä ja ennakkoratkaisusta. Kyseisessä hallituksen esityksessä todetaan selvästi, että maksuvelvollisuus aikaisemman oikeustilan mukaisesti koskee edelleen laitteen valmistajaa tai maahantuojaa, jota Arctecho siis ei ole. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että laitteen jälleenmyyjällä olisi toissijainen vastuu, mikäli valmistaja ja maahantuoja laiminlyövät maksun.

Tällaisestahan ei ole tässä kysymys. Arctecho ei ole Suomessa hyvitysmaksuvelvollinen, eikä se edes ole valmistaja eikä maahantuoja Suomessa. Hallituksen esitys tarkoittaa, että jos laitteiden valmistaja tai maahantuoja jättää maksamatta maksun eli laiminlyö sen suorittamisen, jälleenmyyjällä olisi toissijainen vastuu. Arctecho ei myöskään ole jälleenmyyjä. Tämän vuoksi myöskään se ei voi olla hyvitysmaksuvelvollinen.

Vastaavasti korkeimman oikeuden tapaus KKO 2000:53 koskee tilannetta, jossa jälleenmyyjä joutui maksamaan hyvitysmaksun sen johdosta, että maahantuoja ei ollut niitä suorittanut. Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa tästä ei ole kysymys. Maahantuojana on yksittäinen kuluttaja, jonka ei Teoston kannankaan mukaan ole tarvinnut suorittaa hyvitysmaksua eli sitä ei ole laiminlyöty. Todettakoon kuitenkin vielä, että Arctecho ei ole siis myöskään jälleenmyyjä.

Maahantuojana on myös Teoston oman ilmoituksen mukaan yksittäinen ostajana toimiva kuluttaja. Suomessa voimassaoleva oikeustila on se, että vähäisiä määriä omaan käyttöön maahantuova kuluttaja ei ole hyvitysmaksuvelvollinen.

Arctecho luovuttaa ostetut tuotteet ostajalle Tallinnassa. Ostaja voi joko noutaa tuotteet taikka valita jonkun Arctechon sopimusyhteistyökumppanin tuottamista toimitustavoista. Toiminta on täysin kantajan viittaaman teoksen "Wilhelmsson, Sevon & Koskelo: Kauppalaian pääkohdat" toteaman mukaista, eli myyjä ei ole velvollinen kuljettamaan tai lähettämään tavaraa ostajalle, ellei tällainen velvollisuus seuraa sopimuksesta. Osapuolet ovat

selkeästi sopineet, että myyjä luovuttaa ostajalle tuotteet joko noudettuna, tai jos ostaja ei valitse noutotapaa, ostajan valitseman kuljetusvaihtoehdon kuljettajalle.

Kantaja pyrkii konstruoimaan tilanteen, jossa Arctechon ja ostajan väliseen kaupankäyntiin sovellettaisiin Suomen kuluttajansuojalakia ja siten luovutusta ei tapahtuisi Tallinnassa, vaan vasta kun kuljetus on päättynyt Suomeen. Tähän konstruktion vedoten kantaja pyrkii osoittamaan, että Arctecho olisi maahantuojia. Johtopäätös on virheellinen. Arctechon Virossa tapahtuvaan toimintaan ei sovelleta Suomen kuluttajansuojalakia. Tilannetta on tarkasteltava aivan vastaavasti kuin missä tahansa muussa verkkokaupassa, jossa kuluttaja tilaa tuotteita esimerkiksi Yhdysvalloista tai Englannista, Yhdysvaltalaiseen tai englantilaiseen tai minkään muun maalaisen verkkokauppayritykseen ja sen toimintaan ei sovelleta Suomen kuluttajansuojalakia.

Todettakoon, että kuluttajansuojalain 5 luvun 3 § 2 momentin mukaan "tavara on luovutettu, kun ostaja on saanut sen hallintaansa.". Ostaja on saanut tavaransa hallintaansa tässä tapauksessa Tallinnassa joko noudon yhteydessä taikka tehtyään jotakin kuljetusmuotoa koskevan sopimuksen kuljetuksen alkaessa Tallinnassa.

Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa relevanssia onkin tekijänoikeusasetuksen tarkoittamalla hyvitysmaksuvelvollisuuden luovalla maahantuonnilla. Maahantuonti tapahtuu po. asetuksen 28 §:n mukaan, kun laite on tuotu rajan yli. Maastavienti puolestaan tapahtuu 29 §:n mukaan silloin kun laite on otettu postin kuljetettavaksi. Maahantuojia on siten suomalainen ostaja, joka on valinnut ja maksanut sopimusteitse postikuljetuksen, johon laite on Tallinnassa luovutettu.

Myös spekulatio vaaranvastuulla tässä on merkityksetöntä, koska vaaranvastuu siirtyy luovutuksella ja luovutus tapahtuu yllä mainitulla tavalla ja ajankohtana. Joka tapauksessa kuluttajansuojalain säännökset vaaranvastuun siirtymisestä kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä eivät sovellu tulkittaessa tekijänoikeuslain 2 a luvun mukaista maahantuonnin ajankoh-
taa.

Tarpeetonta on myös käsitellä Verkkokauppa.com Oy:n ehtoja, koska ne eivät sovellu Arctechon ja ostajan väliseen kaupankäyntiin. Jälkimmäiseen noudatetaan tilausvahvistuksessa mainittua eli että toimitus tapahtuu Tallinnan varastosta. Kuluttaja on siis valinnut noutamisen ja eri postituslappojen välillä. Mikäli se valitsee jonkin toimitustavan, se maksaa tästä aiheutuneet kustannukset Arctecholle, joka on ilmoittamallaan tavalla tehnyt maksua vastaan kuluttajan puolesta kuljetussopimuksen.

Arctechon toiminta-ajatus käsiteltiin Teoston kanssa ennen yhtiön perustamista. Teoston sekä suullisten että kirjallisten kannanottojen jälkeen Arctecho aloitti toimintansa tunnetulla tavalla.

Teosto on vuosia noudattanut vastaajille ilmoittamaansa kantaa ja vasta sittemmin ryhtynyt esittämään väitteitä Arctechon hyvitysmaksuvelvollisuudesta ja jopa Verkkokauppa.com Oy:n samastamisväitteeseen liittyvästä yhteisvastusta.

Arctecho (ja Verkkokauppa.com Oy) on voinut luottaa siihen, että sen toiminta on ollut myös Teoston säännösten mukaista ja hyväksyttävää. Olisi oikeusjärjestelmän vastaista, jos Teosto – muutettuaan kantaansa – saisi perittyä Arctechoilta hyvitysmaksut ajalta, jolloin se on nimenomaisesti hyväksynyt kyseisenlaisen toiminnan, saati vahingonkorvausta sillä perusteella, että se on ilmoittamansa kannan mukaisesti ollut vaatimatta hyvitysmaksuja. Suostumus po. toiminnalle on siis annettu, joten perusteita perimiselle eikä vahingonkorvaukselle ole.

Verkkokauppa.com Oy

Verkkokauppa.com Oy on kiistänyt kantajan väitteen siitä, että Arctecho OÜ:n toimintaa harjoittaisi tosiasiallisesti Verkkokauppa.com Oy. Arctecho OÜ:n toimintaa ei harjoita muodollisesti eikä tosiasiallisesti Verkkokauppa.com Oy. Arctecho OÜ on aikanaan liiketaloudellisin perustein Viron perustettu itsenäinen, Viron lakien mukainen yhtiö. Arctecho OÜ toimii erilaisin toimintatavoin kuin Verkkokauppa.com Oy. Sillä on myös täysin erillinen varasto Verkkokauppa.com Oy:n varastosta, joka sijaitsee myös eri maassa. Sillä on täysin itsenäinen kirjanpito ja koko muukin toiminta. Yhtiöiden välillä on yhteistoimintaa koskeva sopimus, mikä on enemmän kuin tavanmukaista yritysten välillä.

Kantaja on perustellut vaatimusta yhteisvastuullisuudesta, jotta Arctecho OÜ saataisiin Suomeen vastaajaksi. Väite siitä, että Arctecho OÜ olisi perustettu yksinomaan hyvitysmaksun kiertämistarkoituksessa, on virheellinen. Yhtiä epäjohtonmukaista olisi väittää, että esimerkiksi Nokia joutuisi maksamaan työntekijöihinsä liittyvät työnantajamaksut ja Suomen korkeat verot Suomeen Kiinaan verojen ja maksujen "kiertämistarkoituksessa" perustamansa jopa kokonaan omistamansa yhtiön toiminnasta. Yritykset valitsevat toimintatapansa sen mukaan, mikä on taloudellisesti kannattavinta kulloisenkin lainsäädännön perusteella.

Kanteessa on pyritty tukemaan samastusväitettä kauppapaikkaa, ostettavia palveluita ja niitä koskevia maksuja koskevilla väitteillä. Kantaja on unohtanut kuitenkin sen, että yhteistoimintaa harjoittavien yhtiöiden välillä, oli niiden omistus mikä tahansa, on aina mainitunlaisia elementtejä sisältävät sopimusjärjestelyt. Niissä ei ole mitään epätavallista, eikä niiden perusteella voida väittää, että yhtiöt olisivat yksi ja sama.

Arctecho OÜ:n teoreettista samastamista suomalaisen yhtiöön on käsiteltävä puhtaasti virolaisten tuomioistuinten toimesta Viron lakien perusteella.

Samastamista, joka teoreettisesti voisi koskea Verkkokauppa.com Oy:tä, on käsiteltävä vastaavasti Suomen lakien mukaan.

Samastaminen on kielletty Suomen oikeudessa. Korkein oikeus suhtautuu kielteisesti yhtiön ja sen omistajan samastamiseen. Korkeimman oikeuden

kanta ilmenee hyvin selkeästi mm. ratkaisusta KKO 1997:17, jossa korkein oikeus toteaa seuraavasti:

"Osakeyhtiöt ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, joilla on oma, osakkaitensa varallisuudesta erillinen omaisuutensa. Tästä periaatteesta ei ole säädetty poikkeusta osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettussa konsernisuhteessa olevien osakeyhtiöiden osalta. Emoyhtiön määräysvalta tytäryhtiössään ei siten sinänsä oikeuta pitämään emoyhtiötä tytäryhtiön omaisuuden omistajana."

Sama kanta ilmenee myös toisesta ratkaisusta, KKO 1996:68, jossa korkein oikeus toteaa seuraavasti:

"Pelkistään Rukalaakso Oy:n osakkeiden omistaminen, jäsenyys sen hallituksessa ja määräysvalta tuossa yhtiössä sekä toimiminen samanaikaisesti asunto-osakeyhtiön rakennusaikaisena hallituksena eivät sinänsä merkitse, että rakennushanke olisi todellisuudessa toteutettu Kallioiden (osakkeenomistajien) tai edes heidän ja Rukalaakso Oy:n yhteiseen lukuun."

Kielteinen suhtautuminen yhtiön ja omistajan samastamiseen ilmenee lisäksi lainsäädännöstä. Vuonna 1997 säädetyt laajat muutokset osakeyhtiölakiin (L 14.2.1997/145) nimittäin perustuivat hallituksen esitykseen HE 89/1996, jossa todettiin (s. 23), että hallituksen esitys puolestaan perustuu Osakeyhtiölakitoimikunnan mietintöön (KM 1992/32). Komiteamietinnössä taas todetaan vastuun samastamisesta seuraavasti (s. 375):

"Toimikunta ei esitä vastuun samastusta koskevien säännösten sisällyttämistä osakeyhtiölakiin. Euroopan Yhteisöjen jäsenmaissa ja muissa Pohjoismaissa ei ole säännöksiä yhtiön ja osakkeenomistajan vastuun samastuksesta yhteisöläinsäädännössä. Myöskään EY:ssä ei ole vireillä lainsäädäntöhankkeita, joiden tarkoituksena olisi säännellä osakeyhtiön ja osakkeenomistajan vastuun samastusta. Edellä mainituilla perusteilla toimikunta katsoo, että ei ole tarkoituksenmukaista, että Suomen osakeyhtiölainsäädäntöön sisällytettäisiin säännökset vastuun samastuksesta.

Sen sijaan Suomessa, Yhdysvalloissa ja EY:ssä on säädetty erityislakeja, joissa on nimenomaisesti todettu osakeyhtiön ja osakkeenomistajan vastuun samastus tietyissä tilanteissa. Nimenomaan erityislainsäädännössä tulisi tutkia, onko kyseisessä elinkeinotoiminnassa tarpeen olla esim. toiminnanriskipitoisen luonteen (esim. ympäristövahingot) vuoksisäännökset vastuun samastuksesta."

Lainsäätäjä on siis yksiselitteisesti suhtautunut kielteisesti samastukseen, jollei samastuksesta säädetä nimenomaisesti laissa. Tällaista säännöstä ei ole tekijänoikeuslaissa.

Oikeuskirjallisuudessa Airaksinen-Jauhiainen toteavat teoksessaan Osakeyhtiö (s.46) seuraavasti:

"Pohjoismaisessa oikeuskirjallisuudessa, myös Suomessa, on katsottu, että osakkaat voitaisiin poikkeuksellisissa tapauksissa asettaa vastuuseen yhtiön velvoitteista. Tällaisen vastuun samastamisen perusteet ovat kuitenkin jääneet täsmentymättömiksi. Perusteiden esitetään liittyvän osakeyhtiömuodon väärinkäyttämiseen. Samastamisen tueksi on tavallisesti viitattu yhtiön epäitsenäiseen tarkoitukseen ja toimintaan nähden vähäiseen pääomaan. Kuitenkin suuri osa niistä harvoista oikeustapauksista, joissa esitetään olevan kysymys vastuun samastuksesta, on selitettävissä osittain tai kokonaan muullakin perusteella."

Hyvitysmaksuvelvollisuuden oikeuskäytännöstä

Sitä, onko ulkomaista suomalaisten ostajien kanssa internet-kauppaa käyvää yritystä pidettävä tekijänoikeuslain 2 a luvussa tarkoitettuna hyvitysmaksuvelvollisena, ei ole Suomessa ratkaistu tuomioistuimen päätöksellä.

Hollannissa on sekä alioikeus että valitustuomioistuin (ns. Opus GmbH case) ratkaissut asian todeten, että kuluttajat ovat maahantuojia, eivätkä ole velvollisia maksamaan Hollannin lakien mukaan hyvitysmaksuja. Edelleen tuomioistuin on katsonut, että maahantuojia sijaitsee maahantuojavaltiossa, eikä myyjää ole pidettävä maahantuojana, vaikka se onkin huolehtinut kuljetuksesta. Tämän vuoksi kuvatuunlaiseen kauppaan ei sisälly hyvitysmaksuvelvollisuutta.

Edelleen Ranskan valitustuomioistuin on 22.3.2007 antanut päätöksen, jonka mukaan ulkomaiset internet-kauppaa harjoittavat yhteisöt eivät ole maksuvelvollisia kantajan kanssa vastaavaa toimintaa harjoittavalle ranskalaiselle yhteisölle, koska internet-kauppiaita ei pidetä Ranskan lain mukaan maahantuojina.

Arctechon myymien tuotteiden maahantuojana on vain ja ainoastaan tuotteiden ostaja. Kyseessä ovat tuotteet, joiden osalta kantaja on 21.7.2004 todennut tiedustelijalle mm. että "Vastauksen perusteella teimme päätöksen, että tällä hetkellä yksityisen henkilön omaan käyttöön tuomista hyvitysmaksun piiriin kuuluvista tuotteista ei peritä hyvitysmaksua." Vastauksella kantaja tarkoitti kirjeessään opetusministeriöltä asiaan saamaansa vastausta poltettavien cd- ja dvd-levyjen tuontiin ulkomailta eli nyt käsiteltävänä olevaan tilanteeseen.

Edelleen kantaja on 17.3.2008 vastannut nyt käsiteltävänä olevaa tilannetta koskevaan tiedusteluun, että "Mikäli ostate tyhjiä dvd-levyjä Saksasta, UK:sta tai mistä tahansa ulkomailta, te olette tässä tapauksessa maahantuojia.". Vastaus on annettu yksityisen internet-kauppaa käyvän ostajan kyselyyn.

Verkkokauppa.com Oy taikka Arctecho OÜ ei kierrä kantajan väittämällä tavalla kansallista kuluttajansuojalakia, vaan ne noudattavat kansallista kuluttajansuojalakia.

Verkkokauppa.com Oy on korostanut sitä, että kantajankin käsitys on ollut se, että Verkkokauppa.com Oy ei toimi Arctecho OÜ:n myymien ja suomalaisten ostajien ostamien ja maahantuomien tuotteiden maahantuojana. Kantajan käsitys on ollut myös se, että kumpikaan yhtiöistä ei ole hyvitysmaksuvelvollinen Suomessa. Tämä on myös johdonmukaista. Olisi myös kohtuutonta, jos yhtiö joutuisi hyvitysmaksuvelvolliseksi tai vahingonkorvausvelvolliseksi, kun myyjäyhtiö ei ole vallitsevaan ja kantajan itsensäkin hyväksymään käytäntöön luottaen siirtänyt hyvitysmaksua ostajan maksaan hintaan, kuten hyvitysmaksuvelvolliset maahantuojat luonnollisesti tekevät.

Vastaajien kommentointi Tahvanaisen lausuntoon

Vastaajat ovat todenneet, että lausunnossa todetaan, että yhtiöt ovat järjestäneet erilaisilla yhteistoimintasopimuksilla kumpikin oman toimintansa. Osa, mutta ei kantajan väittämin tavoin merkittävä osa, Arctecho keskeisistä toiminnoista oli järjestetty Verkkokauppa.com Oy:n kautta. Arctecho maksoi näistä palveluista Verkkokauppa.com Oy:lle korvauksen sopimuksen perusteella. Arctecho olisi voinut järjestää vastaavat toiminnot minkä tahansa verkkokaupan kanssa kuten Keltaisen Pörssin ja Amazonin kanssa. Arctechon toiminta ei ole ollut millään tavoin riippuvainen Verkkokauppa.com Oy:stä toisin kuin kantaja väitti. Kysymyksessä on täysin tavanmukainen toiminta kahden yhtiön välillä. Vastaavanlaisia järjestelyjä on lähes jokaisella suomalaisella yhtiöllä jonkun muun yhtiön kanssa – ovat yhtiöt sitten eri omistuksessa, osittain samassa omistuksessa taikka täysin emoyhtiösuhteessa. Lausunto toteaa, että Arctecho OÜ ja Verkkokauppa.com Oy ovat itsenäisiä juridisia yhtiöitä.

Arctecho OÜ:llä on omat pankkitilinsä, jonne maksupalveluja koskevan yhtiöiden välisen sopimuksen perusteella tavaroiden ostoista saadut maksut tilitetään. Luottokorttiosotot, joita on valtaosa Arctecho OÜ:n harjoittamasta kaupasta, maksetaan suoraan Arctecho OÜ:n tilille.

Arctechoa ei ole perustettu hyvitysmaksujen kiertämistarkoituksessa vaan puhtaasti liiketähdellisillä perusteilla. Kysymys ei ollut kantajan väittämästä yhtiömuodon väärinkäytöstä.

Myyntiprosessi ja dokumentointi

Tallinnasta suoratoimituksina toimitettavat tallentavat laitteet on myynyt Arctecho. Kuluttajat tekevät ostotilauksen Verkkokauppa.com Oy:n kautta, mutta tilausvahvistus tulee Arctecholta Verkkokauppa.com Oy:n kanssa sovitulla tavalla. Kaikki tavarat lähetetään Tallinnan varastosta. Kaikki luottokorttimaksut maksetaan Arctechon eikä Verkkokaupan tilille. Rekisterinpitäjänä toimii Verkkokauppa.com Oy. Asiakaspalautukset voidaan toimittaa Verkkokauppa.com Oy:n liikkeisiin Suomessa, toimipaikkapalautukset menevät suoraan Arctecholle ja useiden rikkinäisten tuotteiden (esim. Apple) suoraan ao. merkin maahantuojalle. Arctechon myyntitoimintaa harjoittaa tosiasiallisesti Arctecho ja se on vain ostanut joitakin palveluita Verkkokauppa.com Oy:ltä.

Arctecho myy Tallinnan suoratoimituksina toimitettavat tallentavat laitteet siten, että tuotteita ostavat kuluttajat tekevät ostotilauksensa Verkkokauppa.com Oy:n kautta. Tilausvahvistus tulee yllä selvitetyllä tavalla ja kuluttajat maksavat kaikki luottokorttistoksensa Arctechon eikä Verkkokaupan tilille. Lähes kaikki ostokset ovat luottokorttistoksia. Kaikki tuotteet, ellei niitä noudeta, lähetetään ostajille Tallinnan varastosta ostajan valitsemalla tavalla. Verkkokauppa.com Oy:n rekisteriselosteen mukaan rekisterinpitäjänä toimii Verkkokauppa.com Oy yhteistyösopimuksen nojalla. Mikäli asiakas haluaa palauttaa tuotteen, hoidetaan asiakaspalautukset Verkkokaupan liikkeissä Suomessa, edelleenkin yhteistyösopimuksen nojalla. Noutamattomat tilaukset Itella toimittaa takaisin Arctecholle Tallinnaan eikä Verkkokauppa.com Oy:lle. Tosiasiallisesti Arctechon toimintaa harjoittaa Arctecho itse eikä Verkkokauppa.com Oy kuten kantaja väittää. Arctechon myymien tuotteiden maahantuojana ei toimi Verkkokauppa.com Oy vaan ostajat. Se, että Verkkokauppa.com Oy myy tiettyjä palveluita Arctecho OÜ:lle, ei muuta tilannetta.

Lausunnossa kuvattu myyntiprosessi osoittaa, että kyseisten yhtiöiden välillä on sopimusteitse tehty järjestely, jossa kummallakin on oma roolinsa. Toiselta yhtiöltä ostetut palvelut maksetaan ns. arms-length -periaatteella, kuten minkä tahansa yhteistoimintaa harjoittavien yhtiöiden välillä. Myynnistä saatavat menevät myyjälle eli Arctecho OÜ:lle, jolle myös toimitetaan reklamaatioiden johdosta tuotteiden palautukset.

Ostoprosessi ja dokumentointi

Arctecho OÜ:n ostot Verkkokauppa.com Oy:ltä

Ostoja koskeva taulukko koskee vuosia 2006-2008. Siitä voidaan havaita, että vuonna 2006 ostot Verkkokauppa.com Oy:ltä olivat 18,95 % ja kahtena seuraavana vuonna noin 50 % tasolla. Tältä osin on todettava, että kaksi viimeksi mainittua vuotta 2007 ja 2008 olivat poikkeukselliset, koska kyseisinä vuosina Verkkokauppa.com Oy oli valmistuttanut ns. digiboxeja ja myynyt niitä Arctecho OÜ:lle. Tämän toiminnan päätyttyä ovat ostot vuonna 2009 ja kuluvana vuonna samalla tasolla kuin ennen toiminnan alkamista vuonna 2006. Ostojen määrässä Verkkokauppa.com Oy:ltä tulee ottaa myös huomioon se, että Apple-tuotteet pitää ostaa Verkkokauppa.com Oy:ltä, koska Applessa on yksinmyyntisopimus erään virolaisen yhtiön kanssa, eikä Arctecho OÜ siten voi kyseisiä tuotteita ostaa muualta.

Tavaroiden toimittaminen Verkkokauppa.com Oy:n varastosta Arctecho Oü:n varastoon

Toimitusehtoja ja varastointia samoin kuin tuotenumerointia koskevan erillisyyden osalta havainnot osoittavat selkeästi, että yhtiöiden välillä on normaalia kaupankäyntiä ja tavarantoimitusta.

Ostot konsemin ulkopuolelta

Havainnot osoittavat Arctecho OÜ:n täysin erillisen toiminnan Verkkokauppa.com Oy:hyn nähden.

Rahoitustapahtumat ja muutokset omistussuhteissa

Keskinäiset saamis- ja velkasuhteet

Lausunnon havainnot osoittavat kahden itsenäisen yhtiön välisen normaalin toiminnan. Velkasuhteista on laadittu asianmukaisesti lainasopimukset. Lainaehdot korkoineen ovat itsenäisten ja erillisten yhtiöiden välillä tavanomaisia.

Kovenantisopimus 18.2.2005

Kyseessä on täysin normaali kovenantti, jonka Helsingin OP-Pankki Oyj vaati tehtäväksi yhtiöiden välillä. Kovenantisopimus estää velallista tekemästä sellaisia omistusmuutoksia taikka poikkeuksellisia osingonjakopäätöksiä, jotka vaarantavat velkojan aseman.

Muut takaukset ja vakuudet kolmansille osapuolille

Havainnot osoittavat täysin normaalin liiketoiminnan kummallakin yhtiöllä.

Muutokset Arctecho OÜ:n omistusjärjestelyissä

Lausunnossa kuvattu omistusjärjestely oli seurausta siitä, että ruotsalainen pääomasijoittaja laittoi sijoituksensa Verkkokauppa.com Oy:hyn ehdoksi sen, että Arctecho OÜ tulisi Verkkokauppa.com Oy:n määräysvaltaan, jos se ei aikaisemmin ollut. Tämä on pääomasijoittajille tavannukainen käytäntö, jotta muodostuu kontrolli sijoitukselle.

Muut havainnot

Muissa havainnoissa todetut havainnot osoittavat myös yhtiöiden erillisyyden. Arctecho OÜ:n varastointi- ja kuljetussopimus on alusta asti ollut Arctecho OÜ:n nimissä, joka on myös aina maksanut sitä koskevat laskut. Arctecho OÜ:lle on myös eri asiakasnumero kuin Verkkokauppa.com Oy:llä.

Verkkokauppa.com Oy laskuttaa myyntikomission Arctecho OÜ:ltä ja tästä on asianmukainen kirjallinen sopimus. Kirjallisesti on myös sovittu antolainaukset ja erilaisten kuluveloitusten määristä ja perusteista.

YHTEENVETO

RIIDATTOMAT TOSISEIKAT

Edellä otsikon "Tausta" alla olevat seikat.

Lisäksi

1. Arctecho myy tallentavia laitteita, jotka sinänsä olisivat Suomessa hyvitysmaksuvelvollisia.
2. Laitteiden myynti kohdistuu pääosin Suomeen,
3. Markkinointi- ja sopimuskielenä on suomi
4. Kuluttajien ostoprosessi Arctecholta:
 - 4.1. Verkkokauppa.com Oy toimittaa tilausvahvistuksen tilaajalle
 - 4.2. kuluttajat maksavat tilausten verkkomaksut suomalaisten pankkien välityksellä Verkkokauppa.comin tilille
 - 4.3. kuluttajat maksavat tilausten luottokorttimaksut suoraan Artecholle
 - 4.4. tuotteiden palautukset tehdään Verkkokauppa.com Oy:lle paitsi noutamattomat tilaukset, jotka palautetaan suoraan Artecholle
 - 4.5. tuotteiden huollosta huolehtii Verkkokauppa.com Oy
5. Arctecho ostaa osan tuotteistaan Verkkokauppa.comilta.
6. Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctechon välillä on solmittu ainakin seuraavat sopimukset:
 - 6.1. Kovenanttisopimus 18.2.2005 toisaalta OKO Oy:n ja toisaalta Verkkokauppa.comin ja Arctechon välillä
 - 6.2. Sovintosopimus Log Oy:n, Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctechon välillä 24.6.2008
 - 6.3. Verkkokauppa.com Oy on antanut Tahvanaisen lausunnon kohdassa 4.3. kerrotut takaukset ja vakuudet Arctechon vastuista
7. Arctechon varastointi- ja kuljetussopimukset ovat Arctechon nimissä ja solmittu Viron Itellan kanssa

RIIDANALAISET TOSISEIKAT

1. Sovelletaan sekä Verkkokauppa.com Oy:n että Arctechon toimituksiin samoja sopimusehtoja

2. Kuluttajien ostoprosessi Arctecholta:

2.1. Tapahtuuko ostaminen Arctecholta verkkokauppa.com vai verkkokauppa.ee -sivustojen kautta

2.2. Toimitetaan o ostotilaus Verkkokauppa.com Oy:lle vai Arctecholle

OIKEUDELLINEN ARVIOINTI

1.1. Myykö Arctecho laitteita Suomessa

1.2. maahantuoko Arctecho laitteita Suomeen

1.3. Arctechon hyvitysmaksuvelvollisuus

2. Harjoittaako Arctechon toimintaa tosiasiallisesti Verkkokauppa.com Oy

2.2. Verkkokauppa.com Oy:n hyvitysmaksuvelvollisuus

TODISTELU

Kantajan kirjalliset todisteet

K 1: Verkkokauppa.com Oy:n (ent. Arctecho Oy) kaupparekisteriote

K 2: Arctecho OÜ:n kaupparekisteriote ja sen virallinen suomenkielinen käännös

K 3: Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y:n yhdistysrekisteriote

K 4: Arctecho OÜ:n perustiedot Asiakastieto.fi palvelusta

K 5: Opetusministeriö päätös Teoston hyväksymisestä järjestöksi, jolle TekijäL 26 a §:ssä tarkoitettu maksu suoritetaan, 20.12.2006

K 6: Opetusministeriön asetukset hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista

K 7: Viron tekijänoikeuslaki ja sen osittainen epävirallinen käännös

K 8: Arctecho OÜ:n tilinpäätös 2006 ja sen virallinen suomenkielinen käännös

K 9: Arctecho OÜ:n tilinpäätös 2007 ja sen virallinen suomenkielinen käännös

K 10: Arctecho OÜ vastaus Teostolle, 21.12.2007

- K 11: Verkkokauppa.com Oy vastauskirje Teostolle, 11.12.2007
- K 12: Lista sivustolta verkkokauppa.com Tallinnan suoratoimituksina tarjottavista tuotteista
- K 13: Tallinnan suoratoimitusten tuoteryhmäkohtaiset kuvakaappaukset verkkokauppa.com -sivustolta
- K 14: Kuitti Suomesta ostetusta Verbatim DVD+R 16X media 4.7 GB, 10 kappaletta kuljetuskuluineen
- K 15: Kuitti ja tilausvahvistus Tallinnan suoratoimituksena ostetusta Verbatim DVD+R 16X media 4.7 GB, 10 kappaletta kuljetuskuluineen
- K 16: Kuva sekä Suomesta että Tallinnan suoratoimituksena tilatusta Verbatim DVD+R 16X media 4.7 GB, 10 kappaletta
- K 17: Verkkotunnuksen verkkokauppa.com rekisteröintitiedot whois-palvelussa
- K 18: EENet tietokannan tiedot verkkotunnuksesta verkkokauppa.ee
- K 19: Kuvakaappaus sivusta, joka aukeaa osoitteella verkkokauppa.ee
- K 20: Kuvakaappaus sivustolta verkkokauppa.com liittyen suoratoimitukseen Tallinnasta
- K 21: Verkkokauppa.com -toimituksen sopimusehdot
- K 22: Verkkokauppa.com Oy:n tilinpäätös 2006
- K 23: Verkkokauppa.com Oy:n tilinpäätös 2007
- K 24: Kuva Tallinnan suoratoimituksena toimitetun paketin lähetystiedoista
- K 25: Kuitti Tallinnan suoratoimituksen maksusta verkkopankissa
- K 26: Verkkokauppa.com asiakasrekisterin rekisteriseloste
- K 27: Kuvia toimistorakennuksesta osoitteessa Põhja pst 25, Tallinn
- K 28: Kuvia varastoalueesta osoitteessa Kalmistu tee 26, Tallinna
- K 29: Teoston kirje Artecho Oy:lle (nyk. Verkkokauppa.com Oy), 20.11.2007
- K 30: Teoston kirje Artecho OÜ:lle, 21.12.2007
- K 31: Artecho Oü:n tilinpäätös 2008
- K 32: Verkkokauppa.com Oy:n tilinpäätös 2008
- K 33: Verkkokauppa.ee:n ja verkkokauppa.comin IP-osoite
- K 34: Verkkokauppa.com Oy:n tekemä kuljetusta ja varastointia koskeva sopimuskokonaisuus ja siihen sisältyvä 18.6.2004 LP Logistiikkapalvelut Oy:n ja Artechon/Verkkokaupan välinen toimintamanuaali
- K 35: Petri Tahvanaisen lausunto 4.5.2010
- K 36: Artecho Oy:n, Artecho OÜ:n ja Itella Oyj:n välinen sopimus 24.6.2008
- K 37: Artecho Oy:n, Artecho OÜ:n ja Okopankki Oyj:n tekemä kovenanttisopimus 16.2.2006

Muut asiakirjat kuin kirjalliset todisteet

A1/5.8.2010 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus asiassa C-467/08 Sociedad General de Autores y Editores (SGAE) v Padawan S.L.

- 1) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (kuudes jaosto) 1 päivänä lokakuuta 2002, Verein für Konsumenteninformation vastaan Karl Heinz Henkel, asia C-167/00
- 2) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (kolmas jaosta), 23 päivänä marraskuuta 2006, Staatssecretaris van Financiën vastaan B. F. Joustra, asiassa C-5/05
- 3) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (viides jaosto) 5 päivänä lokakuuta 1994, TV10 SA_ vastaan Commissariaat voor de Media, asia C-23/93
- 4) Helsingin hovioikeuden päätös 16.12.2005, nro 4156, dnro S 05/1495
- 5) Ote Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vuosikertomuksesta 2008: Ratkaistujen ennakkoratkaisumenettelyjen käsittelyn kesto
- 6) Euroopan unionin virallisessa lehdessä 5.12.2009 julkaistu Euroopan unionin toimielinten ja elinten antamat tiedotteet, tuomioistuin, muistio kansallisten tuomioistuinten ennakkoratkaisupyyntöjen tekemisestä (2009/C297/01)
- 7) Oteita s. 372-375 Stephan Behdtoldin kirjoituksesta "Directive 2001/29/EC (Information Society Directive) of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society" teoksessa Concise European Copyright Law, edited by Thomas Drejer and P. Bernt Hugenholtz, Kluwer Law International 2006
- 8) Reference for a preliminary ruling from the Hoge Raad der Nederlanden (Netherlands) lodged on 25 November 2009 - Stichting de Thuiskopie v Mijndert van der Lee and Others (Case C-462/09)

Vastaaajan kirjalliset todisteet

- V 1: Teoston sähköposti Verkkokauppa.comille 21.7.2004 (annettu oikeudelle 8.12.2009)
- V 2: Teoston sähköposti Verkkokauppa.comille 17.3.2008 (annettu oikeudelle 8.12.2009)
- V 3: Lehdistö tiedote 10.5.2004 (annettu oikeudelle 7.7.2010)
- V 4: Tuotesopimus 12.10.2004
- V 5: Varastointipalvelusopimus 25.5.2004
- V 6: Arctecho Oü:n ja Suomen Posti Oyj:n tuotesopimus 11.8.2004
- V 7 (K 1): Verkkokauppa.com Oy:n (ent. Arctecho Oy) kaupparekisteriote
- V 8 (K 2): Arctecho OÜ:n kaupparekisteriote ja sen virallinen suomenkielinen käännös
- V 9 (K 19): Kuvakaappaus sivusta, joka aukeaa osoitteella verkkokauppa.ee
- V 10 (K 21): Verkkokauppa.com -toimituksen sopimusehdot

Kantajen henkilötodistelu

1. Todistaja Olli Valkama
2. Todistaja Jarkko Karhu
3. Todistaja Kari Pelttari
4. Todistaja Petri Tahvanainen

Vastaajan henkilötodistelu

1. Toimitusjohtaja Samuli Seppälä, asianosainen todistelutarkoituksessa
2. Todistaja Mika Pesonen, tuotepäällikkö
3. Todistaja Jarmo Mikkola

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

PERUSTELUT

1. Artechon Oyj:n hyvitysmaksuvelvollisuus

Euroopan yhteisöjen neuvoston tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla antaman asetuksen eli Bryssel I -asetuksen 5 artiklan kohdan mukaan, jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa: 1) a) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perustana oleva velvoite on täytetty tai täytettävä. Käräjäoikeus on 26.6.2009 antamassaan päätöksessä katsonut, ettei kanteessa ole kysymys sopimusta koskevasta asiasta.

Edelleen asetuksen 5 artiklan 3) kohdan mukaan, jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui tai saattaa sattua.

Käräjäoikeus on 26.6.2009 antamassaan päätöksessä katsonut, että kun Teoston kanne Artechon osalta perustuu väitettyyn tekijänoikeuden loukkaamiseen laiminlyömällä suorittaa kantajalle tekijänoikeuslain 26 a §:n tarkoittamat hyvitysmaksut Suomeen maahantuomistaan ja Suomessa myymistään poltettavista CD-levyistä ja antaa Teostolle eräät ilmoitukset, kysymys on selvästi Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 3 kohdan tarkoittamasta sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausvastuusta, joita koskeva vahinko on sattunut tai saattaa sattua Teoston kotipaikassa Helsingissä ja tääl-

lä aiheutuneista vahingoista. Käräjäoikeus toteaa, että kysymys on ollut kantajan ensisijaisesta oikeuspaikkaperusteesta.

Käräjäoikeus on näillä perusteilla ottanut kanteen Arctecho Oü:ta vastaan tutkittavakseen nimenomaan sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevana asiana. Käräjäoikeus ei siten tutki Arctecho Oü:n velvollisuutta maksaa Teostolle hyvitysmaksua vaan Arctecho Oü:n velvollisuutta korvata Teostolle se vahinko, jonka se on aiheuttanut Teostolle laininlyötyään suorittaa kantajalle hyvitykset. Käräjäoikeus jättää kanteen kohdan 1, jossa Teosto on vaatinut vahvistamaan, että Arctecho OÜ on velvollinen suorittamaan Teostolle tekijänoikeuslain 2 a luvun mukaista hyvitysmaksua maahantuomistaan ja myymistään laitteista, joita merkittävässä määrin käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön, tutkittavaksi ottamatta.

Käräjäoikeus katsoo, ettei kanteen vaatimus 1 ole tutkittavissa myöskään kantajan tois- ja kolmassijaisella oikeuspaikkaperusteella. Toissijaisen perusteen osalta Bryssel I-asetuksen 2 (1) artiklan pääsäännön mukaisesti kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka oli jäsenvaltiossa nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimessa. Asetuksen 60 (1) artiklassa nimetään oikeushenkilön osalta kolme vaihtoehtoista perustetta kotipaikan määrittelylle. Oikeushenkilön kotipaikka oli siellä missä sillä oli sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai tosiasiallinen toimipaikka. Arctecho Oü:lla ei ole mitään näistä Suomessa.

Kolmassijaisen perusteen osalta käräjäoikeus toteaa, että Helsingin käräjäoikeus ei ole laillinen tuomioistuin käsittelemään riita-asian Arctecho OÜ:n osalta myös Bryssel I-asetuksen 6.1 artiklan nojalla, koska Arctecho OÜ:n ja Verkkokauppa.com Oy:n kanteet eivät johdu olennaisesti samasta perusteesta.

2. Arctecho Oy:n vahingonkorvausvelvollisuus

Asiassa on riidatonta, että Arctecho Oü myy tallentavia laitteita, jotka sinänsä olisivat Suomessa hyvitysmaksuvelvollisia, laitteiden myynti kohdistuu Suomeen ja yhtiön markkinointi- ja sopimuskielenä on suomi. Asiassa on kysymys siitä, maahantuoko ja myykö Arctecho Oü näitä laitteita Suomessa.

Asiassa on riidatonta, ettei Arctecho Oü:n myymistä tuotteista ole maksettu hyvitysmaksua.

Tuotteiden ostaminen Arctecho Oü:lta

Todistaja KHT-tilintarkastaja Petri Tahvanainen on koulutukseltaan ekonomi ja vastaa Deloitte Oy:n tarkastustoiminnoista ja on laatinut kirjallisena todisteena K35 olevan lausunnon.

Todistelutarkoituksessa kuultu Samuli Seppälä on kertonut perustaneensa nykyiseltä nimeltään Verkkokauppa.com Oy -nimisen yhtiön vuonna 1992. Yhtiö oli myynyt postimyytinä tietokoneen osia, modeemeja ja vastaavia tarvikkeita, jonka jälkeen liiketoiminta ja valikoima olivat laajentuneet. Vuonna 2003 Verkkokauppa.com Oy oli aloittanut kampanjan "Sano ei kassettimaksuille" ylläpitämällään internetsivustolla, koska ulkomaalaiset internetkaupat olivat myyneet tuotteita Suomeen ilman hyvitysmaksuvelvollisuutta, mikä oli vääristänyt kilpailutilannetta. Näitä yhtiöitä olivat olleet mm. Gigantti sekä Pixmania.com.

Vuonna 2004 Seppälä oli ottanut yhteyttä Teostoon kertoen, että kaikki levyt tilattiin ulkomailta ja asiakkaat olivat valittaneet sitä, että levyt olivat ulkomailla halvempia kuin Verkkokauppa.com Oy:ssä. Jopa Verkkokauppa.com Oy:n omat työntekijät olivat tilanneet levyjä ulkomaalaisista internetkaupoista.

Seppälän kertomuksesta ilmenee, että kun internetosoitteeksi kirjoitetaan Arctecho.ee, sivustot ohjautuvat Verkkokauppa.comin sivuille, joiden yläkulmassa on ns. kehyslinkki eli palkki "Verkkokauppa.ee". Tämä ilmenee myös kirjallisena todisteesta K13 olevasta kuvakaappauksesta, jossa osoitepalkissa on osoite "www.verkkokauppa.com" ja sivun tekstissä yläpalkissa kehyslinkki, jossa tekstit "Verkkokauppa.ee" ja "suoratoimitukset Tallinnasta". Kirjallisesta todisteesta K17 ilmenee, että Verkkokauppa.com verkkotunnus on rekisteröity Verkkokauppa.com Oy:lle ja sillä on kaksi ip-osoitetta. Kirjallisena todisteena K8 olevien tilinpäätösasiakirjojen 2006 (s. 2) mukaan Arctecho Oü:n kotisivun osoite on Verkkokauppa.com Oy.

Käräjäoikeus näillä perusteilla katsoo, että tilaaminen Arctecho Oü:lta on tapahtunut Verkkokauppa.com Oy:n internetsivuilta, joilta on oma linkki Arctecho Oü:n sivuille, joilla ostoskori täytetään. Seppälä on kertonut, että ostoskori voidaan täyttää ainoastaan joko ArctechoOÜ:n sivuilta tai Verkkokauppa.com sivuilta, ei molemmilta, mikä lienee selvää, kun kysymys on eri sivustoista. Käräjäoikeus ei pidä uskottavana kantajan väitettä siitä, etteivät Arctecho Oü:n asiakkaat tietäisi osatessaan tuotteita näiden sivujen kautta toimivansa virolaisen Arctecho Oü:n kanssa.

Asiassa on edelleen riidatonta, että Verkkokauppa.com Oy toimittaa tilausvahvistuksen tilaajalle. Seppälän kertomuksesta ilmenee, että Arctecho Oü on ostanut tilausvahvistuspalvelun Verkkokauppa.com Oy:ltä. Kirjallisena todisteena K35 olevasta Tahvanaisen lausunnosta kohdasta 2 (s.3) ilmenee, että kauppapaikan ja markkinointitilan vuokrasta on yhtiöiden välillä sovitettu 9.6.2004 allekirjoitetulla sopimuksella. Käräjäoikeus katsoo näillä perusteilla, että tilausvahvistuksen asiakkaalle toimittaa Verkkokauppa.com Oy Arctecho Oü:n lukuun.

Seppälän kertomuksesta ilmeni, että ostoskoritilaus lähetetään Logia Estonian ylläpitämälle palvelimelle ja Logia Estonia tulostaa tilauksen. Logia Estonia on logistiikkayhtiö. Arctecho Oü:llä ja Logia Estonialla on sopimus tilausten vastaanottamisesta, tavaroiden varastoinnista, inventoinnista ja lähettämisestä. Näin ollen tavaroiden toimittamisen Arctecho Oü:n asiakkaalle hoitaa Logia Estonia Oy.

Kirjallisena todisteena K 20 olevasta kuvakaappauksesta Arctecho Oü:n internetsivusta ilmenee, että toimitustapoja ovat suoratoimituksessa kirje sekä keltainen kuljetus.

Asiassa on edelleen riidatonta, että tilaajat maksavat tilausten verkkomaksut suomalaisten pankkien välityksellä Verkkokauppa.com Oy:n tilille, joka tilittää ne Arctecholle sopimuksen perusteella ja luottokorttimaksut suoraan Arctecho Oü:lle. Seppälän kertomuksen mukaan luottokorttimaksuja oli 80 % tilauksista.

Arctecho Oü:n sopimusehdot

Kirjallisena todisteena K 21 ja V 10 olevista sopimusehdoista ilmenee, että kyseisiä ehtoja sovelletaan Verkkokauppa.comin ja sen asiakkaiden välisessä tapahtuvassa kaupassa ja että Verkkokauppa.com on Verkkokauppa.com Oy:n ylläpitämä markkinapaikka, joissa tuotteiden myyjänä on joko Verkkokauppa.com Oy tai Arctecho Oü, Tallinna. Kirjallisena todisteena K 15 olevasta Arctecho Oü:n tilausvahvistuksesta ilmenee, että tilauksen sopimusehdot ovat edellä kerrotut ehdot. Seppälän mukaan Arctecho Oü:llä ei ole omia, erillisiä sopimusehtoja, vaan näitä ehtoja sovelletaan soveltuvin osin Arctecho Oü:hyn. Ottaen huomioon, että sopimusehdoissa on nimenomaisesti mainittu niiden olevan myös Arctecho Oü:n sopimusehdot eikä Arctecho Oü:lla ole muita, omia sopimusehtoja, käräjäoikeus ei pidä uskotavana Seppälän väitettä siitä, että sopimusehtoja sovellettaisiin Arctecho Oü ja sen asiakkaiden välillä vain soveltuvin osin. Käräjäoikeus katsoo näytetyksi, että Arctecho Oü:tä koskevat samat sopimusehdot kuin Verkkokauppa.com Oy:tä.

Etämyyntiä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7, joka on saatettu voimaan kuluttajasuojalain 6 lukuun, 6 luvun 18 §:n mukaan, joka koskee sopimuksen täyttämistä etämyynnissä, siitä milloin tavara tai palvelu katsotaan luovutetuksi on voimassa mitä 5 luvussa säädetään. Kuluttajasuojalain 5 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan tavara on luovutettu, kun ostaja on saanut sen hallintaansa. Lain 6 §:n 1 momentin mukaan myyjällä on vaaranvastuu tavarasta ennen sen luovutusta. Käräjäoikeus katsoo, että nämä säännökset vastaavat Arctecho Oü:n ja asiakkaiden välistä sopimusta, kun Sopimusehtojen kohdan 6.1 mukaan "kaikilla tuotteilla on kuluttajasuojalain mukainen vähintään 6 kuukauden takuu"

Sopimusehtojen kohdan 3.3. mukaan vaaranvastuu tavarasta kuljetuksen aikana on Verkkokauppa.comilla eli myyjällä. Sopimusehtojen kohdan 5.8 mukaan osto- tai noutohetkeksi katsotaan se päivä, jolloin paketti on lunastettu tai noudettu postista tai vaihtoehtoisesti kuitenkin päivämäärä. Käräjäoikeus katsoo näillä perusteilla, että myyntihetki on se päivä, jolloin tavara on lunastettu ja myyntipaikka on vastaanottopaikka.

Käräjäoikeus näillä perusteilla katsoo, että Suomeen tilattujen tavaroiden myyntipaikat ovat Suomessa.

Käräjäoikeus toteaa, ettei sillä, kenen lukuun kuljetus tapahtuu, ole asiassa merkitystä, koska sopimusehtojen mukaan osto- tai no tohetkeksi katsotaan se päivä, jolloin paketti on lunastettu tai noudettu postista ja kun vaaranvastuu on myyjällä.

Tietoyhteiskunnan palveluja tarjoamisesta annetun lain (jäljempänä sähkökauppalaki), jolla on saatettu voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31, lain 4 § 2 momentin 1 kohdan mukaan lain 5 ja 6 § ei sovelleta muun ohessa tekijänoikeuteen. 5 § koskee palvelun tarjoamisen vapautta ja 6 § Suomen lain noudattamista. Direktiivin 3 artiklan mukaisesti sähköisen kaupan palveluihin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jonne palveluntarjoaja on sijoittunut. Käräjäoikeus toteaa, että se, että vaikka Arctecho Oü on sijoittautunut Viroon, mutta sen myynnin on edellä kerrotuilla perusteilla katsottu tapahtuvaksi Suomessa, on myös kyseisen direktiivin ja sähkökauppalain mukaista.

Arctecho Oü maahantuojana

Arctecho Oü:n on samoilla perusteilla kuin se on katsottu Suomeen tilattujen tuotteiden myyjäksi Suomessa ja kun tuotteet ovat olleet sen hallussa ylittäessään Suomen rajan, katsottava toimineen myös Suomeen tilattujen ja kuljettujen tuotteiden maahantuojana

Käräjäoikeus näillä perusteilla vahvistaa, että Arctecho Oü on laiminlyönyt velvollisuutensa suorittamaa Teostolle tekijänoikeuslain 2 a luvun mukaista hyvitysmaksua Suomeen maahan tuomistaan ja myymistään laitteista, joita merkittävässä määrin käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön. Kun kysymys on laiminlyöntiin perustuvasta korvausvelvollisuudesta, sitä ei luonnollisestikaan voida vahvistaa tulevaisuuteen nähden.

Teoston oma myötävaikutus sille aiheutuneeseen vahinkoon

Todistaja Teoston hyvitysmaksuyksikön päällikkö Olli Valkama on toiminut joulukuusta 2004 lähtien Teoston hyvitysmaksuyksikössä, ensiksi asiakasneuvojana ja sittemmin yksikön päällikkönä. Hyvitysmaksuyksikön tehtävänä oli kerätä ja hallinnoida yksityisen kulutuksen hyvitysmaksuja.

Todistaja avainasiakaspäällikkö Jarkko Karhu on ollut Teoston palveluksessa helmikuusta 1999 lukien kesään 2006 saakka hyvitysmaksuyksikköön liittyvissä tehtävissä piiritarkastajana, tarkastuspäällikkönä ja asiakaspalvelupäällikkönä sekä kesästä 2006 lähtien kehitys- ja avainasiakaspäällikkönä muussa yksikössä. Karhun tehtäviin hyvitysmaksuyksikön asiakaspalvelupäällikkönä oli kuulunut muun muassa valvontatoiminta.

Todistaja asiakasvastaava Kari Peltari on toiminut joulukuusta 2007 lähtien Teoston palveluksessa hyvityspalveluyksikössä ensin asiakasneuvojana ja vuodesta 2009 lähtien asiakasvastaavana. Asiakasneuvontatehtäviin oli

kuulunut vastata avainasiakkaista sekä palvella kaikkia muita asiakkaita ja suorittaa markkinavalvontaa.

Todistaja tuotepäällikkö Mika Pesonen toimii puoliksi Verkkokauppa Oy:n tuotepäällikkönä, jotka tehtävät eivät liittyneet millään tavoin Arctecho Oü:hun sekä puoliksi Arctecho Oü:n vuokratyöntekijänä hoitaen Arctecho Oü:n tilaukset sekä asiakkaisiin liittyvät tehtävät.

Todistaja asiakaspäällikkö Jarmo Mikkola on toiminut vuodesta 2000 elokuuhun 2004 Teostossa ensin erikoistarkastajana, sitten teknisenä asiantuntijana ja oli hyvin perillä digitaalisesta tallennustekniikasta. Mikkola toimii nykyisin Elisa Oy:n palveluksessa.

Seppälän mukaan hän oli vuonna 2004 ottanut yhteyttä Teostoon koska asiakkaat olivat valittaneet hinnoista ja ilmoittaneet tilaavansa tuotteet ulkomaalaisista internetkaupoista. Toukokuussa 2004 olikin järjestetty neuvottelu, jossa olivat olleet läsnä Seppälä, Jarmo Mikkola, Mikkolan esimies sekä Mika Pesonen. Neuvottelussa oli keskusteltu siitä, että Seppälä perustaisi yhtiön Viroon kuten kilpailijatkin tekivät. Teoston edustaja oli ilmoittanut, että muuta vaihtoehtoa ei ollut. Seppälä oli todennut, että hyvitysmaksu oli sinänsä asianmukainen, mutta kohtelun piti olla kaikille toimijoille sama. Seppälä oli kertonut suunnitelmista perustaa yhtiö Viroon ja oli kertonut Teoston edustajille koko kuvion. Seppälä ei ole varmuudella muistanut, oliko hän kertonut Mikkolalle siitä, että myynti tapahtui Verkkokauppa.com Oy:n kanssa. Todennäköisesti Seppälä oli sen kertonut, koska jo tuolloin oli päätetty Arctecho Oü:n myyntitapa ja myös se, että myynti kohdistui vain Suomeen. Neuvottelun jälkeen Seppälä oli 10.5.2004 antanut kirjallisena todisteena V 3 olevan lehdistötiedotteen, jossa kerrottiin, että Verkkokauppa.com aloitti kasettimaksuttomien medioiden suoramyynnin Tallinnassa Tallinnaan perustetun tytäryhtiön kautta.

Seppälä oli kesällä 2004 ostanut Virosta valmiin yhtiön jolla ei ollut toimintaa ja muuttanut sen nimen Arctecho Oü:ksi. Seppälä oli olettanut, että Teosto hyväksyi Arctecho Oü:n toiminnan. Teosto ei ollut reagoinut mitenkään Arctecho Oü:n toimintaan, ei pyytänyt mitään raporttia myyntiluvuista eikä toimittanut mitään laskuja. Verkkokauppa.com Oy:llä ja ja Teostolla oli tarkat sopimukset, joiden mukaan myynnit piti ilmoittaa Teostolle kunkin kuukauden 15. päivä.

Seppälän mukaan aluksi Arctecho Oü:n ja Teoston välillä oli hyvä yhteistyö.

Seppälän mukaan Verkkokauppa.com Oy oli saanut 20.11.2007 päivätyn, kirjallisena todisteena K 29 olevan kirjeen, jossa on pyydetty selvitystä Tallinnan suoratoimituksista. Seppälä oli 11.12.2007 lähettänyt Teoston edustajalle Honkkilalle sähköpostin, jossa hän oli ihmetellyt, ettei Teosto ollut aikaisemmin esittänyt Arctecho Oü:lle mitään vaatimuksia hyvitysmaksun suorittamisesta, vaikka Teostossa oli oltu tietoisia siitä, että Arctecho Oü oli myynyt medioita Suomeen jo vuodesta 2005 lähtien. Arctecho Oü oli vastauksena saanut asianajaja Harengon 21.12.2007 päivätyn, kirjal-

lisena todisteena K 30 olevan vastauksen, jossa Teosto oli katsonut, että Arctecho Oü oli maahantuojaja ja oli velvollinen maksamaan hyvitysmaksua suomalaisille kuluttajille myymistään medioista.

Seppälän mukaan Teosto ei ollut ennen marraskuuta 2007 vaatinut mitään tietoja Arctecho Oü:sta.

Todistaja Olli Valkaman kertomuksesta ilmenee, että ennen kuin hän oli mennyt joulukuussa 2004 Teoston palvelukseen Teoston ja Karhun, Mikolan ja Seppälän välillä oli jo keväällä 2004 ollut neuvottelu, josta ei löytynyt raporttia. Valkaman kertomuksen mukaan neuvotteluissa oli tullut ilmi Viron suoranmyyntikuvio ja myös Teoston kanta oli tullut julki.

Käräjäoikeus katsoo, ettei Valkaman kertomuksella ole näiltä osin ole näyttöarvoa, koska hän ei ole ollut itse neuvottelussa ja tiedot perustuvat toisen käden tietoon.

Todistaja Jarkko Karhun kertomuksesta ilmenee, että hän oli ollut huhtikuussa 2004 tapaamisessa Seppälän kanssa. Tapaamisessa oli ollut läsnä Karhun lisäksi Mikkola. Tapaaminen oli koskenut Virosta tapahtuvaa maahantuontia ja se oli kestänyt noin puoli tuntia. Karhun mukaan tapaamisessa oli ollut puhe virolaisesta yhtiöstä. Seppälä oli kertonut, että hänen tarkoituksenaan oli perustaa Viroon yhtiö, joka toi tavaroita Suomeen. Myyntitavasta ei annettu tarkkaa prosessikuvausta, vain se tuli selville, että myynti tapahtui Verkkokauppa.comin sivujen kautta Virosta ja tuotteita levitetään yleisön keskuuteen. Keskustelussa oli sivuttu ulkomaisia verkkokauppoja ja niiden maahantuontia. Seppälä oli kysynyt, miten suunniteltuun Viron toimintaan suhtaudutaan. Karhu ei muista vastausta. Karhun mukaan neuvottelussa ei tullut selville mitään lopullista kantaa, vaan asia piti lisäselvittää. Keskusteluissa oli keskusteltu maahantuonnista ja Teosto oli ilmoittanut, että ulkoistamalla prosessin osia yritys ei vapautunut hyvitysmaksuvelvollisuudesta. Virolaisen yhtiön toimintatapa oli tuolloin jo selvillä ja Seppälä oli aloittanut yhtiön toiminnan vaikka häntä oli informoitu riskistä. Keskustelussa oli ilmennyt, että Verkkokauppa.com Oy tulee tiedottamaan mediassa toiminnan aloittamisesta. Kirjallisena todisteena V 3 olevasta lehdistötiedotteesta 13.5.2004 Karhu on todennut, että keskusteluissa oli tullut ilmi tiedotteen laatiminen. Kun tiedote oli julkaistu, siitä oli puhuttu paljon mediassa ja Teostossa oli oltu yllättyneitä siitä, että Seppälä oli aloittanut toiminnan, vaikka siihen liittyi riski. Teostosta ei ollut kuitenkaan otettu yhteyttä Seppälään.

Todistaja Kari Pelttarin kertomuksesta ilmeni, että hän oli vastannut kirjallisena todisteena V 2 olevaan kyselyyn nimimerkillä Apona77. Pelttarin mukaan vastaus koski yksityishenkilön hyvitysmaksuvelvollisuutta, kun tämä kuljetti levyt mukanaan Suomeen. Vastauksilla ei otettu kantaa verkkokauppaan, vaan vastaus koski tuotteiden maahantuontia matkustajan mukana.

Todistaja Mika Pesosen mukaan hän oli ollut Seppälän työpisteen lähellä Arctecho Oü:n tiloissa kun vuonna 2004 oli ollut palaveri Teoston edusta-

jien kanssa. Palaveri oli pidetty ennen Viron toiminnan aloittamista ja Seppälä oli tuolloin tehnyt selväksi Teostolle ja kuvaillut toimintatavan, kuinka Viron yhtiön toiminta hoidetaan ja mikä oli Teoston kanta siihen. Pesosen mukaan hänellä oli mielikuva siitä, että Teosto ilmoitti, että he eivät pystyneet tekemään mitään ja että oli kymmeniä ulkomaalaisia verkkokauppoja, jotka tekivät samaa.

Pesosen kertomuksesta ilmeni, että hän oli lähettänyt kirjallisena todisteena V 11 olevan kirjeen nimimerkillä Apona77 Teostolle. Kirjeen mukaan "jos tilaa tyhjiä dvd-levyjä UK:sta tai Saksasta, jossa levyt on niin paljon halvempia kuin Suomessa pitääkö niistä maksaa hyvitysmaksu teille itse? Ulkomaalainen myyjä sitä ei ole maksanut. Levyt tulevat omaan käyttöön." Pesonen oli saanut vastauksena edellä kerrotun kirjallisena todisteena V 2 olevan Pelttarin vastauksen. Käräjäoikeus toteaa, että vastauksessa ei vastoin Pelttarin todistajankertomusta puhuta mitään siitä, että levyt tuotaisiin matkustajan mukana vaan mitä ilmeisemmin kysymys on vastaus nimenomaan nettikaupasta suoritettuihin ostoihin.

Todistaja Jarmo Mikkolan kertomuksesta ilmeni, että hän oli ollut mukana keväällä 2004 tapaamisissa Seppälän kanssa. Tapaaminen oli ollut Espoossa Verkkokauppa.com Oy:n tiloissa avokonttorissa, joissa oli ollut muitakin, mikä tukee Pesosen kertomusta siitä, että hän oli kuuloetäisyydellä neuvottelijoista. Tarkoituksena oli ollut vaihtaa tietoja hyvitysmaksuista ja kuulla Seppälän yhtiöiden toimintatavasta. Seppälä oli kysynyt sitä, että kuka oli maahantuoja kun yksityishenkilö tilaa tavaraa nettikaupasta ulkomailta. Teoston vakiovastaus oli tuolloin se, että maahantuoja oli yksityishenkilö. Mikkola ei ole muistanut, että tuolloin olisi keskusteltu virolaisen yhtiön tulevasta toiminnasta, vaan pelkästään siitä, kuka oli maahantuoja. Mikkolan mukaan kirjallisena todisteena V 11 ja V 2 ilmenevä johtopäätös eli se, että maahantuoja oli kuluttaja oli vuoden 2004 käsitys asiasta. Teostolle oli tullut nopeasti tietoon se, että virolainen yhtiö oli aloittanut toiminnan. Samoin kirjallisena todisteena oleva lehdistötiedote 10.5.2004 oli tullut heti hyvitysmaksuysyksikön tietoon ja se oli käyty läpi hyvitysmaksuysyksikössä. Tiedotteen mukaan sen viimeinen virke ulkomailta maahantuotavissa medioissa kasettimaksun maksamisvelvollisuus on maahantuojalla itsellään vastaa Teoston tuolloista kantaa ja näiltä osin tämä virke olisi voinut olla Teoston ja Arctecho Oü:n yhteisessä tiedotteessa, mikäli sellainen olisi laadittu.

Käräjäoikeus toteaa, että Seppälän, Karhun ja Mikkolan kertomusten mukaan, joita Pesosen kertomus tukee, Teosto on toukokuussa 2004 tullut tietoiseksi Seppälän Viroon suunnittelema liiketoiminnasta ja sen laadusta ainakin keskeisiltä osin. Arctecho Oü:n 10.5.2004 julkaisemasta lehdistötiedotteesta on ilmennyt, että Arctecho Oü aloittaa toimintansa, mikä on tullut myös Teoston tietoon. Seppälän on näytetty Arctecho Oün edustajana toimineen asiassa niin, ettei hän ole vältellyt yhtiön maksuvelvollisuutta, vaan on halunnut aidosti hoitaa yhtiön velvoitteet. Mikkolan kertomuksen perusteella, jota tukee Pesosen Pelttarilta saama vastaus tiedusteluun ja Karhun kertomus siitä, että asiaa piti lisäselvittää, käräjäoikeus katsoo, ettei Teostolla ole ollut tuolloin kantaa siitä, että internetkaupat yleensä ja erityisesti Arctecho Oü olisivat hyvitysmaksuvelvollisia Suomeen myymistään tuotteista. Teosto ei ole missään vaiheessa ennen marras-jou-

lukuuta 2007 esittänyt Arctecho Oü:lle mitään vaatimuksia hyvitysmaksuista, pyytänyt mitään ilmoituksia tai selvityksiä eikä reagoanut muutoin-kaan toimintaan, vaikka on myös valvontajärjestö ja tekijänoikeuslain 26 b §:n tarkoittama taho, joka huolehtii kaikista hyvitysmaksun suorittamiseen liittyvistä neuvotteluista, sopimuksista ja muista laissa säädettyistä toimenpiteistä sekä tarvittavista toimenpiteistä siviili- ja rikosasioissa.

Käräjäoikeus katsoo, että Arctecho Oü:n vahingonkorvausvelvollisuutta on alennettava Teoston oman myötävaikutuksen perusteella. Mitä ilmeisimmin jos Teosto olisi jo toiminnan alkuvaiheessa ilmoittanut Arctecho Oü:lle selvästi, että se oli toiminnasta hyvitysmaksuvelvollinen, Arctecho Oü olisi suorittanut vaaditut hyvitysmaksut ja samalla sisällyttänyt ne asiak- kaille myymiensä tuotteiden hintoihin.

Teoston menettelyn vuoksi käräjäoikeus alentaa Arctecho Oü:n Teostolle hyvitysmaksusta maksettavaksi määrättävän korvauksen 40 prosenttiin vahingon määrästä. Arctecho Oü on siten velvoitettava korvaamaan Teostolle aiheuttamastaan vahingosta 40 prosenttia sen määrästä.

3. Verkkokauppa Oy:n vastuu

Asiassa on riidatonta, että 30.6.2009 saakka Arctecho Oü:n osakekannasta 51 % on omistanut Samuli Seppälä, 29 % Verkkokauppa.com Oy ja 20 % kaksi muuta tahoa. 30.6.2009 jälkeen Verkkokauppa.com Oy omisti koko Arctecho Oü:n osakekannan. Seppälä yksin omistaa Verkkokauppa.com Oy:n koko osakekannan ja toimii Verkkokauppa.com Oy:n hallituksen puheenjohtajana ja toimitusjohtajana sekä Arctecho Oü:n hallituksen jäsenenä.

Samaistaminen

Vastaajan esittämän samaistamisväitteen osalta käräjäoikeus toteaa, että yhtiöoikeudessa samaistamisella tarkoitetaan osakkeenomistajan ja osake- yhtiön samaistamista toisiinsa omistuksen perusteella. Korkeimman oikeu- den ratkaisusta 1982 II 184, 183 II 185 sekä ratkaisusta 1997:17 on omak- suttu samaistamattomuusperiaate. Käräjäoikeus toteaa, että samaistamista koskevat oikeustapaukset ovat yleensä liittyneet maksukyvyttömyystilan- teisiin, jolloin omistajayhtiötä on vaadittu vastaamaan omistamansa maksu- kyvyttömän yhtiön vastuista kolmannelle. Oikeuskirjallisuudessa (Sopi- mus, vastuu, velvoite s. 136-138) on todettu, että osakeyhtiöt ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, joilla on oma osakkaidensa varallisuudesta erillinen omaisuutensa. Tästä periaatteesta ei ole säädetty poikkeusta osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetussa konsernisuhteessa oleviin osakeyhtiöiden osal- ta. Edelleen oikeuskirjallisuudessa (mts.138) on todettu, että jos samaista- miseen ylipäättään katsotaan olevan aihetta, samaistamisperusteiden pitäisi olla osakekannan omistajan oikeussubjektityypistä riippumaton. Edelleen oikeuskirjallisuudessa (Vastuun samaistuksesta ja muita kirjoituksia s.21) on todettu, että voimassa olevassa osakeyhtiölaissa on tarkoituksellisesti omaksuttu se kanta, ettei myöskään yhden miehen yhtiön osakkeenomistaja -esim. tytäryhtiön koko osakekannan omistava emoyhtiö- ole vastuussa yhtiön velvoitteista. Edelleen (mts.24) Suomen oikeuskäytännössä ei ole vastuun osalta -tilaisuudesta huolimatta- kertaakaan samaistettu osakkeen- omistajia ja osakeyhtiötä. Emoyhtiön vastuu tytäryhtiön velvoitteista voi

syntyä yleisten siviilioikeudellisten sääntöjen mukaan esim. siten, että emoyhtiö sitoutuu vastuuseen tytäryhtiön velvoitteista tai emoyhtiö pelkäästään käyttäytymisellään luo tytäryhtiössä sopimuskumppanille sellaisen perustellun käsityksen, että se vastaa tytäryhtiönsä velvoitteista.

Käräjäoikeus katsoo vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön ja oikeuskirjallisuudessa vallitsevaan kantaan perustuen, ettei Verkkokauppa.com Oy ole vastuussa Arctecho Oin vastuista kolmannelle taholle suoraan osakeomistuksensa kautta.

Harjoittaako Arctecho Oin toimintaa tosiasiallisesti Verkkokauppa Oy

Seppälän mukaan syynä Viron yhtiön perustamiselle oli ollut myös pienempi palkkataso, edullisemmat kustannukset ja helpompi edustusten saavuus pienessä maassa.

Seppälän mukaan Arctecho Oü osti mainostilaa Verkkokauppa.com Oy:ltä. Mainostilaa Verkkokauppa.com Oy:n verkkosivuilta olivat ostaneet lukuisat muutkin toimijat kuin Arctecho Oü. Tahvanaisen lausunnosta (kirjallinen todiste K 35) ilmenee, että kauppapaikan ja markkinointitilan vuokrasta on sovittu 9.6.2004 allekirjoitetulla sopimuksella. Tahvanaisen lausunnon mukaan (s. 8) Arctecho Oü:n ja Verkkokauppa.com Oy:n välillä on 9.6.2004 allekirjoitettu sopimus, joka oikeutti Verkkokauppa.com Oy:n laskuttamaan Arctecho Oü:ltä yhden prosentin myyntikomission korvauksena verkko- ja taloushallintopalveluista ja että Verkkokauppa.com Oy:n kirjanpidon perusteella Arctecho Oü on maksanut provision.

Käräjäoikeus on edellä katsonut, että Arctecho Oü:lla on ollut oma kehyslinkki Verkkokauppa.com Oy:n internetsivuilla ja että Arctechon asiakkaat ovat tienneet asioivansa virolaisen yhtiön eikä Verkkokauppa.com Oy:n kanssa.

Seppälän kertomuksesta ilmenee, että Arctecho Oü oli solminut Logia Estonian kanssa sopimuksen tavaran vastaanotosta, varastoinnista, inventoinnista ja lähettämisestä. Logia Estonia on logistiikkayhtiö. Suoritettaessa ostoksia Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctecho Oü:n verkkokaupoista käytiin eri ostoskoreja.

Seppälän mukaan Arctecho Oü:lla oli Virossa omat tilitoimistosopimukset Logian kanssa, johon kuului myös tavaraliikenneserverin ylläpito, joka käsitteli tilaukset. Arctecho Oü:llä oli omat tavarantoimitussopimukset suoraan Verbatimin ja Samsungin kanssa. Applen tuotteet Arctecho Oü tilasi Verkkokauppa.com Oy:ltä, koska Apple ei hyväksynyt virolaista maahan tuojaa sopimuskumppanikseen, jonka vuoksi Arctecho Oü:n piti tilata Applen tuotteet joko joltakin tukkuliikkeeltä Viron ulkopuolelta tai Verkkokauppa.com Oy:ltä, joista Verkkokauppa.com Oy oli ollut edullisin vaihtoehto. Arctecho Oü:lla oli sopimuksia myös suurten suomalaisten tukkuliikkeiden kanssa, Arctecho Oü oli tuonut digibokseja ensin itse yhden kontillisen Koreasta, mutta oli sitten siirtynyt ostamaan niitä Suomesta

Verkkokauppa.com Oy:ltä markkinahintaan. Verkkokauppa.com Oy:lle ja Arctecho Oü:lle oli sama ip-osoite, koska ne toimivat samalla serverillä.

Seppälä on kertonut, että ostot Verkkokauppa.com Oy:ltä olivat suuria niiden kahden vuoden ajan, jolloin myytiin paljon digibokseja. Tämän jälkeen Verkkokauppa.com Oy:n osuus Arctecho Oü:n ostoista on ollut noin 20 %. Tämä ilmenee myös Tahvanaisen lausunnosta, jonka mukaan Arctecho Oü:n ostoista vuonna 2006 noin 19 %, vuonna 2007 noin 54 % ja vuonna 2008 noin 50,62 % on tehty Verkkokauppa.com Oy:ltä.

Tahvanaisen lausunnosta (s. 3) ilmenee, että luottokorttimaksut tilittyvät suoraan Arctecho Oü:lle. Seppälän mukaan näitä oli noin 80 % kaikista maksuista. Tahvanaisen lausunnon mukaan Verkkokauppa.com Oy:lle maksetut verkkopankkimaksut tilittyivät Arctecho Oü:lle. Noutamattomat tilaukset palautuivat postista Arctecho Oü:n varastoon Tallinnassa.

Seppälän kertomuksesta ilmenee, että yhtiöiden tuotevalikoima oli erilainen.

Käräjäoikeus katsoo, että kaikki edellä kerrotut seikat tukevat sitä, että Arctecho Oü harjoittaa omaa toimintaansa itse.

Seppälän mukaan kaikki Arctecho Oü:n Verkkokauppa.com Oy:ltä ostamat tavarat toimitettiin aina Arctecho Oü:n varastoon Tallinnaan. Tätä tukee se, että Tahvanaisen suorittamassa Arctecho Oü:n kirjanpidon tarkastuksessa on todettu, että Arctecho Oü:n Verkkokauppa.com Oy:ltä ostamien tuotteiden toimitusehto on "nouto Helsingistä". Seppälän mukaan tuotteet ja laskut muilta tavarantoimittajilta kuin Verkkokauppa.com Oy:ltä tulivat Arctecho Oü:lle eivätkä Verkkokauppa.com Oy:lle. Tätä tukee tarkastuskertomus, jonka mukaan (s. 5) Arctecho Oü:n ostot muualta kuin Verkkokauppa.com Oy:ltä perustuivat sopimuksiin Arctecho Oü:n ja Verbatim ja Ingran Micro-yhtiön välillä ja ostolaskut olivat osoitettuja Arctecho Oü:lle ja toimitus joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta Tallinnan varastoon. Käräjäoikeus katsoo, että nämä seikat tukevat sitä, että Arctecho Oü harjoitti omaa toimintaansa itse.

Tahvanaisen lausunnon mukaan Arctecho Oü:n tilinpäätöstietojen 2006-2008 mukaan Arctecho Oü:lla oli velkaa Verkkokauppa.com Oy:lle vuonna 2005 noin 300.000 euroa, vuonna 2006 noin 179.000 euroa, vuonna 2007 noin 128.000 euroa ja vuonna 2008 noin 24.600 euroa. Kaikki nämä lainat perustuivat 22.6.2004-23.3.2008 allekirjoitettuihin lainasopimuksiin. Tahvanaisen kertomuksen mukaan Arctecho Oü oli maksanut korkoa luotoista. Arctecho Oü on suorittanut velkojaan Verkkokauppa.com Oy:lle niin, että Arctecho Oü:n lainat Verkkokauppa.com Oy:ltä ovat vuodesta 2005 vuoteen 2008 vähentyneet 300.000 eurosta 24.000 euroon.

Asiassa on riidatonta, että 18.2.2005 toisaalta OKO Oy:n ja toisaalta Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctecho Oü:n välillä on solmittu kovenantisopimus ja 24.6.2008 Log Oy:n Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctecho Oü:n välillä sovintosopimus.

Tahvanaisen lausunnon mukaan (s. 6-7) kovenantisopimuksen 18.2.2005 mukaan Verkkokauppa.com Oy on antanut 1,3 miljoonan euron yrityskiinnityspanttikirjat molempien yhtiöiden vastuiden vakuudeksi. Lisäksi molemmat yhtiöt ovat antaneet omavelkaiset takaukset remburssilimiitin vakuudeksi. Lisäksi Verkkokauppa.com Oy on antanut 26.5.2004 omavelkaisen yleistakauksen Arctecho Oü:n Toptronics Oy:lle oleville vastuille 1.6.2005 saakka, 28.4.2005 yritystakauksen 530.000 euron remburssilimitille, 10.5.2005 350.000 euron remburssilimitille ja 11.5.2005 Arctecho Oü:n Sampo Pankista ottamille 400.000 euron tuontiremburseille.

Tahvanaisen lausunnon mukaan (s. 7) sovintosopimus Log Oy:n kanssa on koskenut tilannetta, jolloin Log Oy on laskuttanut Arctecho Oü:tä vuosina 2006-2008 yhteensä 349.274 euroa liikaa. Sopimuksen perusteella vuoden 2008 liikaa laskutettu osuus 65.000 euroa on hyvitetty kertamaksulla Arctecho Oü:lle. Vuosien 2006-2007 osuus on hyvitetty kuljetushinnoissa hinnanalennuksina sekä Verkkokauppa.com Oy:lle että Arctecho Oü:lle vuoden 2009 loppuun mennessä.

Kovenantisopimuksesta Seppälä on kertonut, että pankki oli edellyttänyt, että hänen kaikki yhtiönsä olivat mukana rahoitussopimuksessa. Sovintosopimus Logian kanssa puolestaan oli solmittu sen jälkeen, kun Logia oli veloittanut liikaa Arctecho Oü:lle tarjoamistaan palveluista. Logia oli tahtonut hyvitää liikaa maksetut suoritukset suomalaiselle Verkkokauppa.com Oy:lle, ettei sen sisäinen raportti äyittäisi huonolta. Verkkokauppa.com Oy:n Log Oy:ltä saamista hyvityksistä oli sovittu Verkkokauppa.com Oy:n ja Arctecho Oü:n välillä, eivätkä hyvitykset ole tulleet Verkkokauppa.com Oy:n hyväksi.

Tahvanaisen lausunnon mukaan Arctecho Oü:n liiketoiminta on ollut riippuvainen Verkkokauppa.com Oy:stä. Arctecho Oü:n merkittävä osa keskeisistä toiminnoista on järjestetty Verkkokauppa.com Oy:n kautta. Vastinetta palveluista Verkkokauppa.com Oy on saanut käytännössä Arctecho Oü:n myyntiprovisiosta. Tahvanaisen mukaan jos Arctecho Oü:ta pidetään täysin itsenäisenä ja riippumattomana yhtiönä Verkkokauppa.com Oy:stä, Verkkokauppa.com Oy on sitoutunut merkittäväällä tavalla Arctecho Oü:n liiketoimintaan. Tahvanaisen mukaan Arctecho Oü ja Verkkokauppa.com Oy muodostavat kiinteän liiketaloudellisen kokonaisuuden vaikkakin ne ovat itsenäisiä juridisia yhtiöitä.

Tahvanaisen mukaan Arctecho Oü:n liiketoiminta ei olisi ollut mahdollista ilman Verkkokauppa.com Oy:tä. Arctecho Oü:llä ei ollut omia työntekijöitä, portaali oli Verkkokauppa.com Oy:n ja Verkkokauppa.com Oy rahoitti Arctecho Oü:n toimintaa. Lisäksi yhtiöt harjoittavat kilpailevaa toimintaa ja oli epätavallista, että itsenäiset yhtiöt olivat näin läheisessä suhteessa samoilla markkinoilla. Arctecho Oü:n koko myynti kohdistui Suomeen ja kysymys oli samoista tuotteista ja samoista markkinoista.

Käräjäoikeus toteaa, että Arctecho Oü on perustettu kustannusten säästämiseksi myös muiden kulujen kuin hyvitysmaksun osalta. Vaikka Arctecho Oü:llä ei ole ollut yhtään omaa työntekijää, sillä on ollut Logia Estonian kanssa ostopalvelusopimus tilausten vastaanotosta, varastoinnista, inventoinnista ja lähettämisestä eli se on ulkoistanut palvelun eikä palvelua ole hoitanut Verkkokauppa.com Oy vaan täysin ulkopuolinen taho. Logia Estonia hoiti koko tilausten logistiikkapuolen. Luottokorttimaksut menivät suoraan Arctecho Oü:lle. Ostot Verkkokauppa.com Oy:ltä olivat suuret vain niinä kahtena vuotena, jolloin digiboksien myynti oli suurta. Tuolloinkin ainakin noin puolet Arctechon ostoista on tehty muilta toimittajilta kuin Verkkokauppa.com Oy:ltä ja muulloin noin 80 % ostoista.

Arctecho Oü:lla on ollut sopimus Verkkokauppa.com Oy:n kanssa ja oma kehyslinkki Verkkokauppa.com Oy:n ylläpitämällä verkkosivuilla. Arctecho Oü on maksanut Verkkokauppa.com Oy:lle kauppapaikan ja markkinointitilan vuokraa myyntikomissiona. Tilausvaiheessa tilausvahvistus saapui Verkkokauppa.com Oy:ltä, jonka palvelun Arctecho Oü oli tältä ostanut ja maksanut. Verkkomaksut suoritettiin Verkkokauppa.com Oy:n tilille, mikä perustui kauppapaikkasopimukseen. Verkkokauppa.com Oy tilitti rahat Arctecho Oü:lle Kaikki Arctecho Oü:n Verkkokauppa.com Oy:ltä ostamat tavarat toimitettiin Tallinnaan Arctecho Oü:n varastoon. Arctecho Oü on maksanut Verkkokauppa.com Oy:lle olevat velkansa lähes kokonaan vuoden 2008 loppuun mennessä. Lainoista on maksettu korkoa.

Käräjäoikeus katsoo näillä perusteilla, että Arctecho Oü:n liiketoiminta olisi lainaa lukuunottamatta ollut mahdollista ilman Verkkokauppa.com Oy:kin. Arctecho Oü on maksanut 300.000 euron lainoista 280.000 euroa ja maksanut niille myös korkoja. Lainanannosta ei ole tehtävä johtopäätöstä, että Arctecho Oü:n toimintaa tosiasiallisesti harjoittaisi Verkkokauppa.com Oy vaikka antolainaus ei kuulunutkaan Verkkokauppa.com Oy:n toimialaan. Yksin kovenanttisopimus ja sovintosopimus Log Oy:n kanssa, johon sopimukseen perustuvat saatavansa Arctecho Oü on saanut Verkkokauppa.com Oy:ltä eivät yksin osoita, että Arctecho Oü:n toimintaa tosiasiallisesti harjoittaisi Verkkokauppa.com Oy.

Käräjäoikeus katsoo, ettei Verkkokauppa.com Oy:n ole näytetty harjoittavan Arctecho Oü:n liiketoimintaa, vaan Arctecho Oü harjoitti toimintaansa itsenäisesti. Kanteen kohta 3 on siten hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

Verkkokauppa.com Oy:n osalta Teosto on hävinnyt kanteen ja se on oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n nojalla velvoitettava korvaamaan Verkkokauppa.com Oy:n oikeudenkäyntikulut asiassa oikeaksi myöntämillään 27.896,06 eurolla.

Arctecho Oü:n osalta käräjäoikeus toteaa, että kantajan vaatimus on hyväksytty vain osaksi. Edelleen se, että Arctecho Oü on laiminlyönyt hyvitysmaksun maksamisvelvoitteensa ei ole ennen oikeudenkäyntiä ollut Arctecho Oü:n tiedossa ja on ollut epäselvää Teostollekin ainakin vuonna 2004 ja

vielä sen jälkeenkin. Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 3 §:n mukaan jos samassa asiassa on esitetty useita vaatimuksia, joista osa ratkaistaan toisen ja osa toisen hyväksi, he saavat pitää oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan, jollei ole syytä velvoittaa asianosaista korvaamaan niitä osaksi vastapuolelle. Jos sillä, minkä asianosainen on hävinnyt, on vain vähäinen merkitys asiassa, hänen tulee saada täysi korvaus kuluistaan. Edelleen 2 momentin mukaan mitä 1 momentissa säädetään, on vastaavasti sovellettava, milloin asianosaisen vaatimus hyväksytään ainoastaan osaksi. Edelleen 4 §:n mukaan jos seikka, josta asian lopputulos aiheutui, ei ennen oikeudenkäyntiä ollut hävinneen asianosaisen tiedossa eikä hänen olisi pitänytkään olla siitä tietoinen, tuomioistuimien voi määrätä, että asiaosaisten on pidettävä oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Käräjäoikeus näillä perusteilla katsoo, että Teoston on pidettävä oikeudenkäyntikulunsa Arctecho OÜ:n osalta vahinkonaan.

TUOMIOLAUSELMA

Käräjäoikeus velvoittaa Arctecho OÜ:n suorittamaan Teostolle vahingonkorvauksena 40 prosenttia laiminlyömistään tekijänoikeuslain 2 a luvun mukaisten laitteiden hyvitysmaksuista 1.1.2006-31.12.2008 välisenä aikana myymistään ja maahantuomistaan laitteista, joita merkittävässä määrin käytetään teoksen kappaleen valmistamiseen yksityiseen käyttöön Opetusministeriön asetuksen mukaan määräytyvän määrän viivästyskorkoinen kunkin maahantuodun erän toimituspäivästä sekä 1.1.2009-28.10.2010 välisenä aikana myymistään ja maahantuomistaan laitteista Valtioneuvoston asetuksen mukaisen määrän laillisine viivästyskorkoineen kunkin maahantuodun erän toimituspäivästä.

Kanteen kohta 1 jätetään tutkittavaksi ottamatta.

Kanteen kohta 3 hylätään.

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. veloitetaan suorittamaan Verkkokauppa.com Oy:lle korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista 27.896,06 euroa viivästyskorkoineen 28.11.2010 lukien.

Viivästyskorko on 7 % yli korkolain 4 §:n Euroopan keskuspankin viitekoron.

SOVELLETUT LAINKOHDAT JA OIKEUSOHJEET

Tekijänoikeuslaki 26 a §

Oikeudenkäymiskaari 21 luku 1 §, 3 § ja 4 §

Sopimus, vastuu ja velvoite, Juhlajulkaisu Ari Saarnilehto (Jyväskylä 2007)

Allan Huttusen kirjoitus teoksessa Vastuun samaistuksesta ja muita kirjoituksia Toim. Ari Saarnilehto (Turku 1996)

Ratkaisusta ei ole äänestetty.

Riitta Kiiski
kärjäjätuomari